

Helyzetkép

2024. július – augusztus

Gazdasági növekedés

Továbbra is bizonytalanság jellemzi a világgazdaságot, ugyanakkor az ideai gazdasági adatok a vártnál némileg kedvezőbbek. Változatlanul súlyos politikai kockázatok veszélyeztetik a gazdasági növekedést. Több mint két éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, amelynek nem látszik reális befejezése belátható időn belül. Emellett geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. Közülük jelenleg a közel-keleti konfliktus a legkritikusabb, amely a Hamász terrortámadása következtében jelentős méretűre duzzadt, és kihatással lehet a globális energiaellátásra és az energiaárakra. Mindezek következményeként a globális gazdaság növekedési kilátásai a korábbi évekénél lényegesen kedvezőtlenebbé váltak, de az első félév fejleményei mégis a növekedés vártnál nagyobb mértékű dinamikáját mutatják. A múlt évben még emelkedő, különösen a fejlett országokat sújtó infláció az ideai első nyolc hónapban viszonylag gyorsan mérséklődött. A korábban makacs maginfláció is csökkenő tendenciát mutat, ugyanakkor az áremelkedés ütemének lassításához szükségszerűen alkalmazott szigorú monetáris politika a gazdaság növekedésének gyorsulását fékezi. Egyidejűleg sürgető a pandémia időszakában az egyes nemzetgazdaságokban kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, ezért nem szorulhat háttérbe a szigorú fiskális politika sem, melynek törvényszerű következménye a kereslet csökkenése.

Az OECD országok egyesített bruttó hazai terméke 2024 második negyedében – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 0,5%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az OECD-n belül a legfejlettebb országokat tömörítő G7 csoport (Amerikai Egyesült Államok, Japán, Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Kanada) egyesített GDP-je 0,5%-kal emelkedett a második negyedévhez, és 1,7%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A gazdasági adatok alapján az Amerikai Egyesült Államokat kevésbé érintette a válság: 2024 második negyedében a bruttó hazai termék 0,7%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3%-kal a múlt év azonos időszakához mérten. Japánban az előző negyedéivel összevetve 0,7%-kal bővült, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 0,9%-kal szűkült a gazdaság. Nagy-Britannia bruttó hazai terméke 0,6%-kal bővült

az előző negyedévvel, és 0,9%-kal a múlt év azonos időszakával egybevetve. Kanadában a bruttó hazai termék volumene 0,5%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,9%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Ausztrália bruttó hazai terméke 0,2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Új-Zélandon a GDP 0,2%-kal csökkent negyedéves, és 0,5%-kal éves egybevetésben. A Koreai Köztársaságban 0,2%-kal mérséklődött a bruttó hazai termék volumene az előző negyedévhez, és 2,3%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Izrael gazdaságára erőteljesen hatott a háború: a GDP 0,2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, ugyanakkor 1,5%-kal csökkent a múlt év azonos időszakával összevetve.

A világgazdaság helyzetét jellemző másik megközelítés a **G20 csoport**, azaz a világ 19 legnagyobb gazdaságát és az Európai Uniót tömörítő szervezet gazdaságstatisztikai mutatóinak áttekintése. A második negyedévben a G20 csoportot alkotó országok összesített bruttó hazai terméke 0,7%-kal emelkedett az előző negyedévvel, és 3,1%-kal a múlt év azonos időszakával összehasonlítva. A **kínai gazdaságban a vártnál alacsonyabb ütemű lassulást** regisztrált a statisztika: a bruttó hazai termék 0,7%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 4,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Míg 2021-ben 8,4%-kal, 2022-ben 3%-kal, addig a múlt évben 5,2%-kal bővült a kínai gazdaság. Indiában az idei második negyedévben a GDP volumene 1,3%-kal emelkedett az előző negyedévvel, és 6,8%-kal az egy évvel korábbival egybevetve. Az indiai gazdaság az utóbbi három évben rendre 9,4%-kal, 6,5%-kal illetőleg 7,7%-kal bővült. Indonézia bruttó hazai terméke 1,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Brazíliát súlyos gazdasági válságot követően érte a járvány és az energiaválság: a bruttó hazai termék 1,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 2,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A mexikói GDP 0,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Törökország bruttó hazai terméke 0,1%-kal élénkült negyedéves, és 2,9%-kal éves egybevetésben. A dél-afrikai gazdaság 0,4%-kal bővült negyedéves, és ugyancsak 0,4%-kal éves összehasonlításban. Szaud-Arábia bruttó hazai terméke 1,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 0,2%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest.

Az Európai Unió egyesített bruttó hazai termékének volumene a második negyedévben 0,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,8%-kal az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az eurózónában a GDP negyedéves relációban 0,2%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 0,6%-kal emelkedett. A német gazdaság 0,1%-kal szűkült az előző negyedévhez, és stagnált az előző év azonos időszakáéval összevetve. Az euróövezet másik két nagy gazdaságában hasonlóan komoly gondot okozott a pandémia és az orosz-ukrán háborús konfliktus: Franciaország bruttó hazai terméke 0,2%-kal haladta meg az előző negyedévit, és 1%-kal az egy évvel korábbi. Az olasz GDP 0,2%-kal nőtt az első negyedévhez, és 0,9%-kal a múlt év azonos időszakához képest.

A **nyugat-európai országok** a megelőző három évben határozottan stabil üteművé vált gazdasági növekedését megtörte a koronavírus járvány valamint az energiaválság. Írország gazdasága – a 2008. évi gazdasági válságot követően – tíz éven keresztül dinamikusan bővült, amelyet a múlt évben megakasztott a kialakult világgazdasági helyzet: a GDP volumene az idei második negyedévben 1,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, ugyanakkor 1,4%-kal csökkent az

egy évvel korábbihoz képest. (Megjegyzendő, hogy az ír nemzeti-számla számítás az Európai Unió többi tagállamában alkalmazott egységes módszertantól nagymértékben eltér, ezért időbeli és tagállamok közötti összehasonlíthatósága komoly problémákat vet fel.) A stabil államháztartási mutatókkal rendelkező holland gazdaságban a bruttó hazai termék 1%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,6%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Ausztriában a bruttó hazai termék 0,4%-kal csökkent negyedéves, és 0,6%-kal éves relációban. Belgiumban 0,2%-kal nőtt a GDP az előző negyedévhez, és 1,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Luxemburg bruttó hazai terméke 0,6%-kal nőtt az előző negyedévhez, míg 0,3%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Az Európai Unión kívüli Svájc gazdasági növekedése az utóbbi években erősen változó; az idei második negyedévben a GDP 0,7%-kal emelkedett negyedéves, és 1,7%-kal éves összehasonlításban.

Az *észak-európai országok* korábban kiegyensúlyozott fejlődése 2020-ban zsugorodásba fordult, és csak lassan indult meg a növekedés folyamata. Közülük a válság a dán gazdaságot komolyan érintette; ezt követően az idei második negyedévben a bruttó hazai termék 0,6%-kal nőtt az előző negyedévvel, és 2,5%-kal a múlt év azonos időszakával összevetve. Svédország bruttó hazai terméke 0,3%-kal csökkent az előző évnegyedhez, és 0,6%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A finn gazdaság 0,1%-kal bővült az előző negyedévhez, illetőleg 1,5%-kal zsugorodott az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az Európai Unión kívüli Norvégiában a technikai recessziót követően a második negyedévben 1,4%-kal nőtt a GDP az előző negyedévhez, és 2,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Izlandon a bruttó hazai termék 1,7%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 0,7%-kal visszaesett a múlt év azonos időszakához viszonyítva.

A *dél-európai országok* gazdasága továbbra is vegyes képet mutat. Spanyolországban az idei második negyedévben a GDP 0,8%-kal emelkedett az előző negyedévvel, és 2,9%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Málta gazdasága azonos relációkban vizsgálva dinamikusabban bővül: a bruttó hazai termék 0,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 4,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Ciprus bruttó hazai terméke 0,7%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3,7%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A portugál gazdaságot – a másik pireneusi államéhoz hasonlóan – ugyancsak visszavetette a válság: ezt követően a bruttó hazai termék 0,1%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1,5%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. A görög gazdaság a súlyos válságból már kezdett kilábalni, amit megtört a pandémia és az energiaválság: az idei második negyedévben a GDP volumene 1,1%-kal emelkedett az előző negyedévvel, és 2,3%-kal az egy évvel korábbival összevetve.

A *visegrádi országok gazdaságára ugyancsak negatívan hatott a koronavírus járvány és az energiaválság*. Jelentős visszaesést követően a lengyel gazdaság a második negyedévben 1,5%-kal bővült az előző negyedévhez, és 4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A cseh gazdaság teljesítménye is megtorpant; a GDP 0,3%-kal bővült az előző negyedévhez, és 0,6%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Szlovákia gazdasági teljesítményét döntően az autóiipari termelés jelentős lassulása érintette negatívan: a bruttó hazai termék 0,4%-kal bővült az előző negyedévhez, és 2,1%-kal 2023 azonos időszakához képest. A térséghez tartozó Szlovéniát a visegrádi országokénál kevésbé érintette a válság; ennek ellenére a második negyedévben a

GDP 0,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,8%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva.

A balti országok korábbi gyors gazdasági fejlődését jelentősen visszavetette a világméretű járvány és az orosz-ukrán háború. Észtországot recesszió sújtotta: 2022 elejétől kilenc negyedéven keresztül zsugorodott a gazdaság; 2024 második negyedévében nem változott a bruttó hazai termék az előző negyedévhez, és 1,3%-kal csökkent az egy évvel azelőttihez képest. Litvániában 0,7%-kal emelkedett a GDP az előző negyedévhez, és 1,3%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Lettorszáiban 0,9%-kal csökkent a bruttó hazai termék az előző évnegyeddal, és 0,1%-kal az egy évvel korábbival összevetve.

A két kelet-balkáni ország gazdaságát a járvány előtti időszak fejlődéséhez képest mérsékelten vetette vissza a pandémia. Romániában a bruttó hazai termék a második negyedévben 0,1%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 0,8%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A bolgár GDP volumene az előző negyedévvel összevetve 0,5%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 2%-kal emelkedett. A legfiatalabb tagállamban, Horvátországban – a korábbi hosszúra nyúló recessziót követően – a bruttó hazai termék 0,8%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 3%-kal az egy évvel korábbihoz képest.

A magyar gazdaságpolitika irányítóinak törekvései egyre komolyabban konfrontálódnak a lehetőségekkel, ezzel párhuzamosan a kormányzati kommunikáció folyamatosan ellentmondásba keveredik a tényekkel. Szárnyaló perspektívák érzékelhetők a kormányzat oldaláról, és nemzetközi elszigetelődés, sőt ellehetetlenülés az európai közösség és a demokratikus berendezkedésű államok irányából. Ennek következményeként a magyar gazdaság 2022 második félévében recesszióba került, és a gazdasági folyamatok a múlt év egészében is zsugorodást eredményeztek. A hazai gazdasági teljesítmény 2023. évi visszaesésénél az Európai Unióban csak Észtországé, Írországé és Finnországé volt nagyobb mértékű. A magyar gazdaság kritikus helyzetét az is tükrözi, hogy a zsugorodás 1%-nál kisebb mértéke döntően a mezőgazdaság 2023. évi kiugró teljesítményének köszönhető, mivel – a kétségtelenül rendkívül alacsony bázishoz mérten – az ágazat – az október elején korrigált KSH adatok alapján – 36,9%-os bővülése nélkül a bruttó hazai termék volumene 2%-kal esett volna vissza. A kormánypárti többség ennek ellenére a múlt év nyarán 4%-os gazdasági növekedést prognosztizálva fogadta el az ez évi költségvetést. A realitás kevesebb mint e mértéknek a fele. Mégsem ez a magyar gazdaság legnagyobb problémája; ennél **sokkal súlyosabb gond a strukturális válság. A gazdaság szerkezete az utóbbi 14 évben a lecsúszást determináló irányba halad:** a munkaalapú társadalomként meghirdetett politika következményei egyre jobban látszanak a csekély hozzáadott értéket képviselő, alacsony képzettséget igénylő, alacsony bérű munkavállalókkal működő, nagy energiaigényű ipari üzemek térnyerésével. A nemzetközi körülmények felgyorsítják e hibás beruházási politika negatív hatásainak bekövetkezését, a kormány ennek ellenére nem a korrekciót választja, hanem a folytatást akár a teljes ellehetetlenülésig. Azaz **növekvő arányú állami támogatással szorgalmazza az újabb kínai nagyberuházások megvalósítását, melyeknek a későbbi működése is kétségessé válhat, adósságnövelő hatásuk és ökológiai következményeik** – az állami szerződések titkosítása miatt – **kiszámíthatatlan gazdasági terhet róhatnak az országra.**

A **hibás gazdaságpolitika** egyik jellemzője **az erőltetett iparfejlesztés, mely az utóbbi közel másfél évtizedben az ipar energiateljesítményének 50%-os emelkedését eredményezte**, és eközben folyamatosan nőtt az addig is elég magas arányú kitértségünk a járműgyártástól. Az utóbbi nyolc évben ezt fokozta az akkumulátorgyártó kapacitások erőltetett növelésére irányuló beruházásösztönzés, amelyet az a kormányzati lázalom kísért, mely szerint Magyarország akkumulátorgyártó nagyhatalom lesz. Ez az utóbbi két évben azzal az törekvéssel súlyosbodott, hogy a világ negyedik, sőt ez évi bejelentés szerint már második legnagyobb akkumulátorgyártója legyen a magyar ipar. Az igazi probléma az, hogy **hasonló szakmai színvonal és realitásérzék határozza meg a gazdaságpolitika egészét**. Az utóbbi két év gazdasági lejtmenetét többek között ez a hibás kormányzati politika determinálja, így zsugorodik a feldolgozóipar, és csökken az export. Ebben kétségtelenül szerepe van a német gazdaság stagnálásának, ugyanakkor a többi visegrádi ország legalább olyan arányban függ a német piacoktól, mint a miénk, ennek ellenére ezekben az országokban érzékelhető növekedést regisztrál a statisztika.

Az államháztartás helyzete gyakorlatilag ellehetetlenítette az eddig alkalmazott – egyébként nem túl szerencsés – gazdaságélénkítő kormányzati intézkedéseket. Ennek ellenére a kormány olyan döntéseket hoz, amivel tovább súlyosbítja a helyzetet. Ide tartozik a 800 millió eurós kínai hitel felvétele a – valószínűleg soha meg nem térülő – Budapest-Belgrád vasútvonal magyarországi szakaszának megépítésére, vagy a budapesti repülőtér működtető társaság 80%-os tulajdonrészének megvásárlása 2,5 milliárd euróért. Néhány hónapja – nem publikus feltételekkel – 1 milliárd eurós hitelt vett fel 3 éves lejáratra a kormány Kínától, egyben a magyar kormányfő 1 milliárd eurós hitelt ígért Észak-Macedónia kormányának, három év türelmi idővel rendkívül kedvező kamattal. Mindezt azok után, hogy a múlt évben a magyar állam megvásárolta a Vodafone Magyarország távközlési szolgáltató 49%-át, míg a hatalomhoz nagyon közel álló 4iG 51%-át. Ez a magáncég úgy szerzett többségi részesedést a Vodafone Magyarországon, hogy 170 milliárdos hitelt vett fel az állami tulajdonban lévő Magyar Fejlesztési Banktól, melyhez a kormány kezességet vállalt. A teljes üzlet 660 milliárd forintért kötött meg. Azaz **a kormány a presztízsvásárlásoktól még a kialakult államháztartási krízishelyzetben sem hajlandó eltekinteni**.

A konkrét tények alapján 2020-ban – a KSH kiigazított adatai szerint – éves összehasonlításban 4,3%-kal csökkent a GDP volumene, míg 2021-ben 7,1%-os emelkedés következett be. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,3%-kal haladta meg a két évvel korábbit. 2022. év egészében – az első fél évben a kormány által mesterségesen gerjesztett, politikai céljaik megvalósítását szolgáló számottevő bővülés következtében – még 4,3%-kal nőtt a GDP éves volumene. Azaz a választás előtt rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás érzékelhető felfutásának hatására jelentősen bővült a bruttó hazai termék, amit a második félévben szükségszerűen technikai recesszió követett. 2022-ről általánosságban is megállapítható, hogy **a növekedést a fogyasztás vezérelte**. A múlt évben azonban már 0,9%-kal zsugorodott a gazdaság. Az idei első negyedévben a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 0,6%-kal bővült az előző negyedévhez, és 1,1%-kal a múlt év azonos időszakához képest. A második negyedévben a GDP 0,1%-kal csökkent az előző negyedévhez, és – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint, az alacsony bázishoz képest –

1,5%-kal emelkedett a múlt év azonos időszakához viszonyítva. (A második negyedévben az Európai Unióban mindössze négy tagországban csökkent a bruttó hazai termék.) Az első fél évben 1,5%-kal bővült a magyar gazdaság. Megjegyzendő, hogy a múlt év második negyedévében 2,6%-kal szűkült a gazdaság, tehát a GDP volumene valamelyest alatta maradt a 2 évvel azelőttinek. Egyébként a KSH az októberi adatközléssel egyidejűleg az utóbbi évek adatait a szokásosnál lényegesen nagyobb mértékben módosította.

A gazdasági teljesítmény összetevőit vizsgálva a **bruttó hazai termék termelési oldalán** a második negyedévben az ipar hozzáadott értéke 2,5%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 3,1%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Az ágazat teljesítményének mérséklődésében komoly szerepet játszott a járműgyártás és a villamos berendezés gyártás visszaesése. Az építőipar hozzáadott értéke – az ágazat múlt évi jelentős visszaesése után – 5,3%-kal haladta meg az egy évvel korábit, míg a mezőgazdaság teljesítménye 6,8%-kal visszaesett.

A **szolgáltatások hozzáadott értéke** 2,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A szektoron belül a szállítás és raktározás hozzáadott értéke 3%-kal, a pandémia hatására súlyos válságba került szálláshely szolgáltatás és vendéglátás – az alacsony bázishoz képest – 8,2%-kal emelkedett. A kisebb súlyú művészeti, szórakoztatási, és szabadidős tevékenységek területén 5%-kal nőtt a teljesítmény, míg a szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenységek hozzáadott értéke nem változott. A lakásértékesítést és -gazdálkodást is magába foglaló ingatlanügyletek teljesítménye 2,3%-kal, a pénzügyi és a biztosítási tevékenységé – az alacsony bázishoz viszonyítva – 2%-kal, az információ és kommunikáció ágazaté 3,1%-kal, a kereskedelem és gépjárműjavítás teljesítménye 2,4%-kal emelkedett. A közszolgáltatások, azaz a közigazgatás, az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás teljesítménye – a korábbi évek csökkenő tendenciáját követően, tehát az alacsony bázishoz képest – 1,9%-kal emelkedett. A közszolgáltatásokon belül a közigazgatás és védelem teljesítménye – a védelmi és rendészeti kiadások növekedéséből adódó magas bázishoz képest is – 0,5%-kal, az egészségügyi és szociális ellátásé – az orvosbérek emelésének és a magánegészségügyi ellátás jelentős térnyerésének köszönhetően – 4%-kal, az oktatásé pedig 3,8%-kal nőtt.

A második negyedévben a bruttó hazai termék emelkedéséhez a szolgáltatási szektor 1,3 százalékponttal, ezen belül az információs és kommunikációs ágazat 0,1, az ingatlanügyletek 0,2, a közigazgatás, az oktatás és az egészségügy együttesen 0,3 százalékponttal, a kereskedelmet és a turizmust kiszolgáló ágazatok ugyancsak 0,3, a szállítás, raktározás 0,1, valamint a pénzügyi és a biztosítási tevékenység szintén 0,1 százalékponttal járultak hozzá, míg a szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenységek nem változtattak azon. Az építőipar 0,2 százalékponttal emelte a gazdasági teljesítményt, míg a mezőgazdaság 0,2 százalékponttal, az ipar pedig 0,3, ezen belül a feldolgozóipar 0,5 százalékponttal vetette vissza azt.

A **bruttó hazai termék felhasználási oldalán** a második negyedévben a háztartások tényleges fogyasztása – az alacsony bázishoz képest – 2,9%-kal, ezen belül a háztartások fogyasztási kiadása 4,2%-kal emelkedett, a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene – az alacsony bázishoz viszonyítva is – 5,4%-kal, a közösségi fogyasztás 2,5%-kal visszaesett, a

végso fogyasztás pedig 2%-kal emelkedett az előző évvel egybevetve. A **bruttó állóeszköz-felhalmozás** igen jelentősen, 15,3%-kal, az összes bruttó felhalmozás 3,4%-kal esett vissza. A nemzetgazdaság exportteljesítménye 2,1%-kal, ezen belül az árukivitelé 3,7%-kal visszaesett, míg a szolgáltatásoké 4,5%-kal emelkedett; az importteljesítmény 3,4%-kal, ezen belül az áruké 5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól, míg a szolgáltatásoké 5,9%-kal meghaladta azt. A GDP volumenének emelkedéséhez a háztartások fogyasztási kiadása 2 százalékponttal, a végso fogyasztás 1,4 százalékponttal járult hozzá, míg a kormányzattól kapott természetbeni juttatások összege 0,5 százalékponttal, a bruttó állóeszköz-felhalmozás 4,2 százalékponttal, a közösségi fogyasztás 0,3 százalékponttal, az export 1,7 százalékponttal, az import 2,5 százalékponttal mérsékelte azt.

A második negyedévben az előző negyedévihez viszonyítva a bruttó hazai termék összetevői közül az építőipar hozzáadott értéke 0,3%-kal, a szolgáltatásoké 0,5%-kal nőtt, míg mezőgazdaságé 7,8%-kal, az iparé 2%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 1,4%-kal csökkent. A felhasználási oldalon a háztartások fogyasztási kiadása 0,9%-kal, a háztartások tényleges fogyasztása 0,7%-kal, a közösségi fogyasztás 0,5%-kal, a külkereskedelemben az export hozzáadott értéke 0,6%-kal, az importé 0,4%-kal emelkedett, míg a kormányzattól kapott természetbeni juttatások volumene 0,6%-kal, a bruttó állóeszköz-felhalmozás 7,1%-kal visszaesett az előző negyedévhez képest.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte a koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok a múlt év első felében érzékelhető csökkenést, azóta pedig stagnálást jeleznek a – szezonális hatásoktól megtisztított – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya augusztusban 5,9%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,4%-ot mutatott. Spanyolországban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliségi arány: 11,3%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További hét tagállamban mértek 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Görögországban 9,5%-os, Svédországban 8,3%-os, Finnországban 8,2%-os, Litvániában 7,9%-os, Észtországban ugyancsak 7,9%-os, Franciaországban 7,5%-os, Lettországban 7%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában Magyarország a maga sajátosan számított 4,3%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 20. helyen állt, akárcsak a 2023 decemberében mért 4,2%-os, illetőleg a 2023 júniusi 4%-os munkanélküliségi mutató alapján. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban is visszaállt a pandémia előtti szintre, így például az Amerikai Egyesült Államokban augusztusban 4,2%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint a június és augusztus közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 752 ezer fő volt, 31 ezer fővel, 0,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 58 ezer főt tett ki, 14,2%-

kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 108 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 1,6%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – **hazai elsődleges munkaerőpiacon** a június és augusztus közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 121 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 586 ezer főt foglalkoztattak, 0,9%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 75,2% volt, 0,4 százalékponttal magasabb, mint egy évvel azelőtt. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 88,2% volt, 0,4 százalékponttal magasabb az egy évvel korábinál.

Az **aktív munkanélküliek száma** a június és augusztus közötti trimeszter átlagában 211 ezer fő volt, **12 ezer fővel, 5,9%-kal több, mint egy évvel azelőtt.** A második negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 116 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – a június és augusztus közötti három hónap átlagában 4,3% volt, 0,2 százalékponttal meghaladta az egy évvel korábit. A 25 éven aluliak között 15,6%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 2 százalékponttal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség:** a második negyedévben az álláskereső több mint egyharmada, 33%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget, arányuk 0,3 százalékponttal emelkedett a múlt év azonos időszakához képest. A második negyedévben a munkanélküliség átlagos időtartama 10 hónap volt, 0,5 hónappal több, mint egy évvel korábban.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** augusztus végén 224 600 fő volt, 500 fővel, 0,2%-kal több, mint egy hónappal, és 3900 fővel, 1,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az év nyolcadik hónapjában a foglalkoztatók 32 ezer új álláshelyet jelentettek be, 39,1%-kal kevesebbet, mint egy hónappal korábban, és 23,8%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az egy évvel korábbi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 29,6%-kal, a támogatott munkahelyeké 15%-kal nőtt. Az augusztusban bejelentett új álláshelyek 36,8%-a közmunka végzésére irányult.

A nyolcadik hónap végén a nyilvántartott munkanélküliek 10,6%-a 25 éven aluli fiatal volt, 48,8%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 29,1%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 39%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 52,1%-a – körében 49,5% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,9% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 5,2% technikumot, míg 19,4% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 8,9%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskeresők közel egyharmada, 32,9%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt.

A munkanélküliek csupán alig több mint egyharmada, 37,4%-a volt álláskeresői támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 106 700 forintos álláskeresői segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskeresők 20,6%-a részesült. **A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede**, 42%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – **teljesen ellátatlanul maradt**. Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmenset jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év nyolcadik hónapjában is **súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac**. Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,6%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10%, Észak-Alföldön 7,1%, míg Dél-Dunántúlon 6,5% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további négyben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,2%-os, Nógrád megyében 10,3%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 7,7%-os, Somogy megyében 7,5%-os, Heves megyében 7,1%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 7%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további öt megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Hajdú-Bihar megyében 6,4%-os, Békés megyében 6,3%-os, Baranya megyében szintén 6,3%-os, Tolna megyében 5,7%-os, Zala megyében 4,7%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A közfoglalkoztatottak száma júliusban 66 ezer fő volt, 1,2%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és ugyanannyi, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első hét hónapban 132 800 forint volt, 14,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,8%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első hét hónapban a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 676 ezer fő **állt alkalmazásban**, 0,2%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma szintén 0,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 597 ezer főt alkalmaztak, 1,4%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első hét hónapban 635 ezer forint volt, 14%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 510 ezer forintot tett ki, 15,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A medián kereset 19,7%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A **versenyszférában** – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 642 900 forint volt az átlagos kereset, 12,6%-kal haladta meg az egy évvel

korábbit. *A költségvetési intézményekben* – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 654 100 forintot mutatott a keresetek átlaga, 18,3%-kal magasabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak *nettó átlagkeresete* az első hét hónapban 422 300 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 14%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 3,8%-kal emelkedtek, a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset 9,8%-kal nőtt. A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 427 500 forintos nettó átlagkereset 12,6%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 435 ezer forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 18,3%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit.

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági helyzet változása következtében 2020 óta folyamatosan inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra is. A múlt év utolsó harmadában gyors ütemben csökkent ugyan az árindex, de a maginfláció lassan mérséklődő mutatója arra utal, hogy az árváltozás dinamikája csak fokozatosan közelíti a kétezertizedes évek alacsony értékeit. Az Európai Unióban a fogyasztói árak augusztusban 2,4%-kal, míg az eurózónában 2,2%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint – a magyar KSH által – számított 3,4%-os hazai infláció az Európai Unió tagországai között hosszú ideje a legmagasabbak között van. Augusztusban a magyar áremelkedés éves üteme Románia (5,3%), Belgium (4,3%) valamint Lengyelország (4%) után a negyedik legmagasabb értéket mutatta. A 2022. augusztusához viszonyítva 18,1%-kal – az EU-n belül a legmagasabb mértékkel – nőttek a hazai árak. (Ugyanezen időszakban a tagállami átlagos árindex 8,4%, az eurózónáé 7,5% volt.) Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára az augusztusi élelmiszerárak 2%-kal, az eurózónában ugyancsak 2%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, míg a hazai fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben – a rendkívül magas bázishoz képest is – 0,6%-kal nőttek az egy évvel azelőttihez képest. A két év előtti árakkal összehasonlítva azonban az Unión belül az élelmiszerárak szintén hazánkban emelkedtek a legnagyobb mértékben, 18,7%-kal, míg az Unió átlaga 12,9%-kal, az eurózónáé 12,4%-kal nőtt. Az Európai Unión belül **Magyarországon a harmadik legmagasabb a maginfláció értéke**. Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 3%, az eurózónáéban 2,8%, hazánkban 4,6% volt. Az Amerikai Egyesült Államokban augusztusban 2,5%-os inflációs és 3,2%-os maginflációs értéket tett közzé a statisztikai szolgálat.

A hazai *ipari termelői árak* júliusban 0,7%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 2,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első hét hónapban 1,6%-kal csökkentek a termelői árak. Júliusban a vegyiparban 7,8%-kal, a gyógyszeriparban 7,2%-kal, a kőolaj-feldolgozásban

6,4%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 6%-kal, a járműgyártásban 4,9%-kal, a gépgyártásban 4,8%-kal, a bőr- és textiliparban 3,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 3,7%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3,6%-kal, a fémfeldolgozásban 1,5%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 1,2%-kal emelkedtek, míg a villamos berendezés gyártásban 1,2%-kal, az élelmiszeriparban 1,4%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 3,4%-kal nőttek, az energetikai szakágazatokban 2,6%-kal mérséklődtek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export** értékesítési **árak** júliusban nem változtak az előző hónaphoz, és 3%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első hét hónapban 0,5%-kal csökkentek a kiviteli árak. Júliusban a kőolaj-feldolgozásban 20%-kal, a vegyiparban 7,1%-kal, a gyógyszergyártásban 6,9%-kal, a gépiparban 5,2%-kal, a járműiparban 5%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 4,5%-kal, a bőr- és textiliparban 3,7%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban szintén 3,7%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3,5%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 1,8%-kal, a fémfeldolgozásban 0,7%-kal nőttek, míg a villamos berendezés gyártásban 1,3%-kal, az élelmiszeriparban 1,4%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak a múlt év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árak összességében 3,6%-kal emelkedtek, míg az energetikai iparéi 3,2%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi** értékesítési **árak** júliusban 2%-kal nőttek az előző havival, és 1,4%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Az első hét hónapban 3,8%-kal mérséklődtek az értékesítési árak. Júliusban a vegyiparban 9%-kal, a gyógyszergyártásban ugyancsak 9%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 8,5%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 4,1%-kal, a járműgyártásban 4%-kal, a bőr- és textiliparban szintén 4%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3,7%-kal, a gépgyártásban 2,7%-kal, a fémfeldolgozásban 2,6%-kal, a kőolaj-feldolgozásban szintén 2,6%-kal, a villamos berendezés gyártásban 1,5%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 0,3%-kal emelkedtek, míg az élelmiszeriparban 1,5%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 2,8%-kal nőttek, az energetikai iparban 2,1%-kal mérséklődtek a belföldi értékesítési árak.

A **mezőgazdasági termelői árak** júliusban 2,7%-kal, évkezdettől 16,4%-kal csökkentek az egy évvel azelőttihez képest. A hetedik hónapban a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 0,4%-kal, ezen belül a gabonaféléké 0,1%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A búza felvásárlási ára az első hét hónapban 22,8%-kal, a kukoricáé 38,4%-kal csökkent. Júliusban az ipari növények termelői ára 3,7%-kal, közülük az olajos növényeké 4,9%-kal volt magasabb az egy évvel korábinál. A gyümölcsök 15,7%-kal kerültek többbe, míg a zöldségfélék 12,9%-kal, a burgonya 23,6%-kal kevesebbe, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 6,3%-kal, ezen belül a vágóállatoké 10,9%-kal mérséklődött, közülük az első hét hónapban a vágósertésé 6,1%-kal, a vágóbaromfié 15,1%-kal csökkent, míg a vágómarháé 3%-kal emelkedett. Júliusban az állati termékek felvásárlási ára 5,4%-kal emelkedett, ezen belül évkezdettől a tojásé 13%-kal, a tehéntejé 11,7%-kal csökkent.

A **fogyasztói árak** augusztusban nem változtak az előző hónaphoz, és 3,4%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első nyolc hónapban 3,7%-kal nőttek a fogyasztói árak. **2022 azonos időszakához viszonyítva, azaz az utóbbi két évben összességében 26,5%-kal emelkedtek a fogyasztói árak.** (A magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.) A hazai élelmiszerárak stagnáltak egy hónap alatt; az idényáras termékek – a szezonálisnak megfelelően – 1,2%-kal olcsóbbá váltak. A vaj 2,3%-kal, a friss hazai és déligyümölcsök szintén 2,3%-kal, a sertéssziradék 2,2%-kal, a péksütemények 1,9%-kal, a csokoládé és a kakaó 1,5%-kal drágult egyetlen hónap alatt, míg az üdítőitalok ára 1,1%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 1,4%-kal, a szárazhüvelyeseké 1,6%-kal, a száraztésztáé 1,7%-kal, a tojásé 2,3%-kal, a friss zöldségé 2,4%-kal, a burgonyáé 10,6%-kal csökkent. A tartós fogyasztási cikkek ára 0,1%-kal, a szolgáltatásoké 0,4%-kal emelkedett, míg a ruházati termékeké 1,3%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára augusztusban az általános inflációnál kisebb mértékben, 2,4%-kal, az első nyolc hónapban 1,8%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Ugyanakkor **az élelmiszerárak 2022 azonos időszakához viszonyítva, azaz az utóbbi két évben összességében drasztikus mértékben, 36,6%-kal emelkedtek.** Augusztusban a liszt ára 27,7%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 10,6%-kal, az eszpresszókáváé 8,3%-kal, az iskolai étkezésé 8,2%-kal, az éttermi étkezésé 8%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezésé 7,6%-kal, a gyümölcs- és zöldséglevéké 6,7%-kal, a munkahelyi étkezésé 6,6%-kal, az étolajé 5,5%-kal, a friss zöldségé 5,4%-kal, a tejé 4,8%-kal, az üdítőitaloké 4,4%-kal emelkedett, míg a cukoré 4,6%-kal, a margariné 5,3%-kal, a tojásé 7,9%-kal, a száraztésztáé 8,1%-kal, a burgonyáé 16,1%-kal mérséklődött. A dohányárak ára 3,8%-kal, az égetett szeszesitaloké 4%-kal, a sörféléké 3,5%-kal, a boroké 5,1%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 11,7%-kal, a virágoké és dísznövényeké 9,2%-kal, a gyógyszereké 5,9%-kal, a tanszereké és az írószereké 6,4%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházati cikkeké ez idő alatt szintén emelkedett, 4,5%-kal.

A tartós fogyasztási cikkek ára augusztusban 0,2%-kal mérséklődött az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 1,9%-kal, az új személygépjárműveké 6,6%-kal nőtt, míg a használt személygépjárműveké 6,7%-kal, a televíziókészülékeké 1,2%-kal csökkent. A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára – a KSH adatközlése szerint – 4,3%-kal csökkent; ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé 9,4%-kal, az elektromos energiáé 1,7%-kal, a széné 1,1%-kal, a tűzifáé 1,5%-kal mérséklődött. A járműüzemanyagok ára 2,9%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások éves összehasonlításban számottevően, 9,5%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 8,8%-kal, a járműjavításé 9,6%-kal, a háztartási szolgáltatásoké 9,2%-kal, a lakásjavítás és -karbantartásé 8,5%-kal, az üdülési szolgáltatásé 6,2%-kal, ezen belül a külföldi üdülésé 7,3%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 15,6%-kal került többre, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 25,3%-kal, a lakbér 10,6%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja jelentősen, 17%-kal nőtt.

A **nyugdíjas fogyasztói** kosárral számított **árindex** augusztusban nem változott az előző hónaphoz, és 3,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest. **2022 júliusához viszonyítva, tehát az**

utóbbi két évben 21,4%-kal nőtt a nyugdíjas árindex. A nyolcadik hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával – éves összehasonlításban számított **maginfláció** 4,6% volt, ami azt mutatja, hogy **a következő hónapokban** a bázishatás figyelembevételével **az árindex fokozatos emelkedésére kell számítani.**

A fogyasztói árindex számításának és az ennek alapján közölt adatok megbízhatóságát az utóbbi két évben alkalmazott módszertan erősen kétségessé teszi. 2022 júliusában a kormány jelentősen felemelte a vezetékes gáz és az elektromos áram árát, a fogyasztáshoz kötötten („rezsicsökkentés csökkentése”). A KSH akkor kiadott egy meglehetősen bonyolult szövegezésű közleményt arról, miként veszi figyelembe az általános árindex számításánál a két energiahordozóra számított mutatót. A választott módszertan szerint a gáz és az áram adott hónapra jutó árát annak megfelelően határozzák meg, hogy a lakosság milyen arányban fogyasztott az olcsóbb és a drágább termékből. **Azaz a lakossági fogyasztásmennyiség kényszerű visszaesését árcsökkenésként veszik figyelembe.** Az árindex-számítás általánosan alkalmazott módszertana szerint annak lényege, hogy a bázisidőszaki vagy a tárgyidőszaki fogyasztás alapján rögzített súlyokat változatlanok tekintjük (ugyanígy a volumenindex számításnál az árakat tekintjük változatlanok). Ha mindkét tényezőt, azaz az árakat és a fogyasztott mennyiséget (tehát a volument is) az aktuális időszak adatainak megfelelően vesszük figyelembe akkor az értékindexet kapjuk. A KSH a vezetékes gáz és az elektromos energia esetében ezt az utóbbi számítást alkalmazza. Ez azt jelenti, hogy amikor a hivatal meghatározza a reprezentánsok – 988 termék és szolgáltatás – árváltozásának megfigyelése alapján a fogyasztói árindexet, akkor ez valójában úgy történik, hogy 986 reprezentáns árindexét és 2 termék értékindexét olvasztják egybe. Ennek hatása van az árindexre: a KSH közlése szerint a vezetékes gáz ára 2023 augusztushoz képest 9,4%-kal, míg az áramé 1,7%-kal csökkent; mivel a gáz súlya a fogyasztásban 2,1%, az elektromos energiáé 1,4%, ezért **az augusztusi infláció valós értéke a közölnél $(9,4*0,02129+ 1,7*0,01433=0,224487)$ 0,2 százalékponttal magasabb.**

Jövedelem és fogyasztás

A kiskereskedelmi forgalom a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. 2022 első felében a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – pénzkiramlás hatása, majd az év közepe óta – 2023-ban is mindvégig – folyamatosan csökkent a forgalom. 2024 júliusában az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – nem változott az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – 2,5%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. Az első hét hónapban 2,6%-kal emelkedett a forgalom volumene.

Évkezdettől az élelmiszerforgalom 3,5%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 4%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké 1,7%-kal emelkedett. A egyes iparcikkek

forgalma 1,1%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 2,2%-kal, a könyveké és újságoké 9,8%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 2%-kal, a ruházati termékeké 0,5%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 4,1%-kal, az illatszereké 10,5%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest is – 5,7%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene 1,7%-kal emelkedett, míg a hasznáلتikkek forgalma 2,9%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

Az Eurostat közzétette **a súlyos anyagi és szociális deprivációban élők**re vonatkozó adatokat, melynek alapja az a rendszeres évenkénti vizsgálat, amelyet egységes módszertan alapján végeznek az Európai Unió tagállamaiban a társadalmi rétegződés, a jövedelem-eloszlás, a szegénység és a társadalmi kirekesztődés vizsgálatára. A most publikált információk a múlt év tavaszán készített statisztikai felvétel alapján készültek 2022. évi jövedelemadatok alapján. Az Eurostat adatközlése azt tükrözi, hogy **a magyar népesség igen jelentős hányada, 10,4%-a, azaz több mint egymillió fő él súlyos anyagi és szociális depriváció körülményei között, azaz egymillió ember gyakorlatilag mélyszegénységben él Magyarországon.** A közölt adatok szerint az előző évhez képest a mélyszegénységben élők száma 1,3 százalékponttal 125 ezer fővel nőtt. Ez azért is kritikus, mert 2022-ben, az országgyűlési választás évében jelentős osztogatást hajtott végre a kormány, amelyből az adatfelvétel tanúsága alapján a legszegényebb réteg teljesen kimaradt, és a 2023. évi rendkívül magas infláció ennek a milliós létszámú rétegnek a helyzetét feltehetően tovább rontotta.

Az egységes módszertan következtében a tagországokra vonatkozó adatok összehasonlíthatók. **Magyarországon az egyik legmagasabb a mélyszegénységben élők aránya.** Ennél rosszabb mutatóval csak Románia (19,8%), Bulgária (18%) és Görögország (13,5) rendelkezett. Az Európai Unió egészében a népesség 6,8%-a élt a nélkülözésnek ezen a szintjén. Ha megvizsgáljuk a Magyarországon mélyszegénységben élők korösszetételét és az érintett családok helyzetét, akkor azt tapasztaljuk, hogy a gyermekek és a 18 év alatti fiatalok az átlagos arány másfélszeresével voltak érintettek: 2022-ben a gyermekek és fiatalok 15,1%-a, míg az idősek csaknem egytizede, 9,5%-a kényszerült e körülmények között élni. **A kormány családpolitikájának anakronizmusát tükrözi,** hogy a gyermekes családok 12,5%-a él mélyszegénységben, ezen belül az egyszülős családok több mint egyötöde, 22,1%-a, és még a kormány által különösen – de az adatok tükrében sajátosan célzottan – támogatott három és több gyermekes családok 17,5%-a is súlyos anyagi és szociális depriváció körülményei között élt. A roma családok felét, 51%-át sújtotta a mélyszegénység a múlt évi adatfelvétel szerint. A mélyszegénységben élők száma az előző évihez képest minden említett társadalmi csoportban jelentősen emelkedett: a gyermekek és 18 éven aluli fiatalok körében drasztikus mértékben, 25,8%-kal, a nyugdíjasok körében jelentősen, 15,9%-kal, az egyszülős családok körében 6,3%-kal, a kétgyermekes családok körében egészen kivételes mértékben, 82,4%-kal, a három- és többgyermekes családok körében pedig 8%-kal.

A lakosság betétállománya július folyamán 116 milliárd forinttal csökkent, és a hónap végén 12 845 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 127 milliárddal mérséklődött, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 6 milliárd forinttal, míg árfolyamváltozások következtében 4 milliárd forinttal emelkedett. Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adatai szerint a hetedik hónap végén a lakosság birtokában 11 150 milliárd forint értékű állampapír

volt, 10,6%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A **lakosság hitelállománya** júliusban 122 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 10 648 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 122 milliárddal, a devizahiteleké tranzakciók eredményként 1 milliárd forinttal nőtt. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** 2013-ban kezdődött dinamikus bővülése a világvárvány következtében 2020-ban megtorpant, amit a következő két és fél évben ismét emelkedés követett. A múlt év közepén ez a dinamika újra csökkenésbe fordult és ez évben is csak lassan változik. Júliusban a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1%-kal visszaesett az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 4,9%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok figyelembevételével 0,9%-kal csökkent az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,3%-kal emelkedett a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdetől az export volumene 1,3%-kal, az importé 4,7%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 3,2%-kal, az onnan érkező importé 1,6%-kal mérséklődött. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel 5,2%-kal nőtt, az onnan származó behozatal 4,7%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma az első hét hónapban 3103 milliárd forintot, illetve 7937 millió eurót tett ki; az egyenleg 1356 milliárd forinttal, illetve 3272 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábbinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 0,5%-kal, a behozatalban 1,5%-kal csökkent, a cserearány 1%-kal javult a múlt év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz mérve 2,6%-kal, az amerikai dollárhoz képest 2,9%-kal gyengült.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első hét hónapban nyers adatok szerint 7,6%-kal, a behozatalé 9,3%-kal mérséklődött. Az árufőcsoport egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 10,3%-kal, a másik lényeges termékcsoport, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 13,6%-kal, a közúti járműveké 3,9%-kal, az energiafejlesztő gépeké és berendezéseké 0,5%-kal csökkent. A második legjelentősebb árufőcsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 4%-kal emelkedett, az importé 1,1%-kal csökkent. Az árufőcsoporton belül meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 16,6%-kal, behozatala 14,2%-kal

emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoporthoz, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 3,8%-kal, behozatala 2,5%-kal mérséklődött. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 2,8%-kal bővült, importja 4,6%-kal szűkült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 7,6%-kal visszaesett, importja nem változott.

Az energiahordozók importvolumene az első hét hónapban 0,6%-kal nőtt, euróban mérve ugyanakkor az árcsökkenés következtében a kőolaj behozatala 4,8%-kal, a földgázé 38,5%-kal, a villamos energiáé 29,2%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb árucsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 17,7%-kal nőtt, a behozataluké 0,5%-kal csökkent. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 19%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 6,4%-kal emelkedett, míg az élőállatoké 5,9%-kal, a húsa és a húskészítményeké 2,4%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest.

A nemzeti számlák előzetes adatai szerint a **kormányzat eredményszemléletű bevétele** az első fél évben 16 825 milliárd forint, míg **kiadása** 18 314 milliárd forint, **a kormányzati szektor hiánya** 1489 milliárd forint, **a bruttó hazai termék 3,7%-a volt**. A bruttó államadósság a második negyedév végén 59 557 milliárd forintot tett ki az egy évvel korábbi 50 242 milliárd forinttal szemben, ez idő alatt tehát 9 315 milliárd forinttal emelkedett. **A bruttó államadósság június végén a GDP 75,8%-át tette ki**, azaz a múlt év közepéhez viszonyítva 0,8 százalékponttal, az év kezdetéhez képest 2,3 százalékponttal emelkedett.

Az első fél évben a **kormányzat** eredményszemléletű **bevétele** 1295 milliárd forinttal, 8,3%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A termelési adókból származó bevételek 7,4%-kal, a jövedelemadó bevételek 17,5%-kal nőttek. A társadalombiztosítási hozzájárulások 14,1%-kal haladták meg az egy évvel korábbit, az egyéb bevételek pedig 5,2%-kal csökkentek.

A **kormányzati szektor kiadásai** 615 milliárd forinttal, 3,5%-kal nőttek. A folyó termelő-felhasználás kiadásai 4,1%-kal, a beruházási kiadások, 7%-kal csökkentek. **A kamatkiadások jelentősen**, – a magas bázishoz képest is – 11,8%-kal, a pénzügyi társadalmi juttatások 11,2%-kal, a munkavállalói jövedelmekre fordított kiadások 15,4%-kal **nőttek**, míg az egyéb kiadások 9,2%-kal maradtak el az egy évvel korábbitól.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** augusztus végén 2858 milliárd forint, **az éves hiánycél 113,6%-a** volt. Az első nyolc hónapban a központi alrendszernek 24 615 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 64,4%-át tette ki, és 27 472 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 67,4%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya augusztus végén 2862 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 106%-a volt.

A **gazdálkodó szervezetek** évkezdetétől 2362 milliárd forint **adót fizettek**, 0,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a kincstárnak 744 milliárd forintos bevétele keletkezett, 0,7%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A második legnagyobb tételt az útdíjak jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 16,9%-a, 399 milliárd forint e jogcímenen folyt be az államkincstárba; összege 51,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A harmadik legnagyobb tételt az energiaágazat befizetése jelentették; az érintett vállalkozások 203 milliárd forintot fizettek be az

államkincstárba, 34%-kal kevesebbet az egy évvel korábbinál. A kisvállalati adó befizetéséből 160 milliárd forint növelte a kincstári számla egyenlegét, 18,9%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos bevételek** az első nyolc hónapban 230 milliárd forintot értek el, 33,4%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az uniós programokra 674 milliárd forint érkezett a magyar költségvetésbe, 35,3%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél.

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból az első nyolc hónapban 6423 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 12,1%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adóból a 2023 első nyolc hónapjában realizálnál 9,2%-kal, jövedéki adóból 21,2%-kal több, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából 16,8%-kal, a járműüzemanyagokéből 28%-kal nagyobb bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt, döntően a jövedéki termékek adójának kormányzati szándék szerinti emelése, illetőleg az üzemanyagárak és a forgalom növekedése következtében. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 229 milliárd forintos bevétel 2,4%-kal volt több az egy évvel korábbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 3244 milliárd forint **adót fizetett**, 13,6%-kal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból 13,2%-kal, illetékekből 6,6%-kal, gépjárműadóból 44,2%-kal több állami bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt. A gépjárműadó-bevétel évközi emelkedését az adó befizetés módjának változása okozza: míg korábban két részletben, ez évtől áprilisban kellett a teljes éves kötelezettséget teljesíteni. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első nyolc hónapban 7126 milliárd forintot tett ki, 11,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 11,2%-kal, az egészségbiztosítási alapé 11,8%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 560 milliárd forint volt, 13,7%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. Ezen belül e jogcímcsoport 48%-át kitevő foglalkoztatási alap 288 milliárd forintos bevétele 10,7%-kal volt nagyobb az egy évvel korábbinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alapba történt 123 milliárd forintos befizetés – amely e bevételcsoport 20,5%-át jelentette – 5,9%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában realizáltat.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** évkezdettől 8621 milliárd forintot tettek ki, 7,2%-kal többet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 17,9%-kal nőttek, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 7,9%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához képest. **Az uniós programokra** 1086 milliárd forintot fordított a kormány, **40,1%-kal kevesebbet**, mint egy évvel korábban. **A kamatkiadások 2414 milliárd forintot tettek ki, amely 40,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.** Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadásokra 783 milliárd forintot fordított a kormány, jelentősen, 28,3%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. **Az államháztartás ellehetetlenülésének gyorsuló folyamatára utal, hogy a kormány zászlóshajójának tekintett lakástámogatásokra 112 milliárd forintot fizetett ki a kincstár, alig egyharmadát, 69,6%-kal kevesebbet az egy évvel korábbinak.** A helyi önkormányzatok támogatására augusztus végéig 830 milliárd forintot utaltak a központi költségvetésből, 5,8%-kal többet, mint egy évvel azelőtt.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 559 milliárd forintot folyósítottak a központi forrásokból, amely folyóáron 3,4%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában e célra kiutalt összeget. A családi támogatásokra fordított összeg 0,7%-kal nőtt, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 0,7%-kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény – kiadások összege 8,8%-kal tovább csökkent. A foglalkoztatási alap kiadásai 251 milliárd forintot tettek ki, 7,3%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 33,7%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 4287 milliárd forintos kiadása 11%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 3007 milliárd forintot használtak fel, 14,7%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 1782 milliárd forintot fordítottak, folyóáron 17,8%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásállománya augusztus végén 88,3 milliárd forintot tett ki, 11,1%-kal, 9,8 milliárd forinttal többet a július végénél. Azaz a költségvetési szervezetek gazdálkodásában tovább folytatódott a romló tendencia. A költségvetési szervek működésével kapcsolatos fizetési hajlandóság változatlanul a vállalkozói szférát sújtotta: augusztus végén feléjük 84,2 milliárd forinttal, a teljes adósságállomány 95,3%-ával tartoztak ezek az intézmények. Ezen belül a közüzemi szolgáltatók követelése 10,3 milliárd forintot tettek ki, míg az egyéb szolgáltatásokat végzőknek 7,2 milliárddal tartoztak a központi költségvetési szervek. Az áruszállítást végzők hiteleztek az államháztartáson kívüli szállítók felé fennálló adósság 75,5%-át, 66,7 milliárd forintot.

Az állami fizetőkészség romlását támasztja alá a tartozások korosítás szerinti összetétele is. A viszonylag újonnan keletkezett – 30 napnál nem régebben fennálló – adósságok 30,3 milliárd forintos összege – a teljes állomány 34,4%-a – valamelyest nőtt. A tartozások 40,9%-át, 36,1 milliárd forintot viszont legalább 60 napja kellett volna kiegyenlítenie a kötelezett intézményeknek.

Az adósság legnagyobb hányadát, 96%-át változatlanul az oktatást, egészségügyet, gyermekvédelmet, szociális, rendészeti és vízgazdálkodási területet – augusztusban még – irányító és azok fenntartói jogkörét gyakorló Belügyminisztérium intézményeinél jegyzik összesen 84,8 milliárd forinttal. Az egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézmények döntő hányada – a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozó két intézmény kivételével – a Belügyminisztérium felügyeletével működik. Az egészségügyi főtevékenységet folytató, lejárt fizetési határidejű tartozást maguk előtt görgető intézmények száma augusztus végén 81 volt, ezen intézmények összes adóssága a nyolcadik hónap végén 63,1 milliárd forintot tett ki. A kormány júniusban 41 milliárd forintos konszolidációban részesítette a gyógyító-megelőző ellátás intézményeit a működőképesség legalább minimális szintjének további fenntartásának kényszere miatt. A következmény jól mutatja a kormányzati irányítás teljes dilettantizmusát. A jelentősnek látszó rendkívüli támogatás ellenére az egészségügyi szolgáltatók adósságállománya alig csökkent, azaz a kórházak normál finanszírozása havonta többtízmilliárdos hiányt állít elő. Amíg a reális mértékű finanszírozásra nem szánja rá magát a kormány, addig nincs esély az állami egészségügy elfogadható színvonalú működésére. Összességében az egészségügyi ágazat tartozásai tették ki a központi költségvetési szervek

teljes adósságállományának közel háromnegyedét, 71,5%-át. Közülük félmilliárd forintot meghaladó összegű tartozást 43 intézmény görgetett maga előtt. Ezek közül 22 kórház tartozásai meghaladták az egymilliárd forintot, hat kórházé a 2 milliárdot, két kórházé pedig a hárommilliárd forintot is. Az egészségügy eladósodott vidéki intézményei közül 10 többszakmás, megyei központi és oktatókórház, a fővárosban pedig a hasonló profillal működő centrumkórházak és az országos intézetek közül 10 tartozásai haladták meg külön-külön is az egymilliárd forintot. A hiánygazdálkodás egyre több gyógyító intézmény menedzsmentjét kényszeríti fekvőbeteg osztályok bezárására, a szakorvoshiány pedig egyes szakmák szolgáltatásának felfüggesztésére. (Megjegyzendő, hogy az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyonkezelő alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemi klinikai központok 25 milliárd forintos adósságát.)

A Belügyminisztérium irányításával működő több intézménycsoport augusztusi tartozásállománya is rendkívül magas. A büntetésvégrehajtás intézményeinek tartozásai elérték a 2,3 milliárd forintot, a rendőrségé pedig az igen jelentős, 21,3 milliárd forintot. A törvényesség betartásáért hivatalból felelős intézménycsoporton belül 11 rendőri szerv tartozása meghaladta a 0,5 milliárd forintot, ezen belül 4 szervezeté az 1 milliárd forintot, kettőé a 4 milliárdot, az egyiké pedig az 5 milliárd forintot is. Azaz a Rendőrség látványosan visszaél a pozíciójával, és korántsem önkéntes hitelezővé teszi a beszállítóit. Hasonló törvényességi problémát vet fel a kormányhivatalok növekvő, augusztus végi jelentés szerint 2,5 milliárd forintos tartozásállománya.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban az előző évi volumennel összevetve 6%-kal csökkent az *ipari termelés*, amely a következő évben a kibocsátás bővülésével 3%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. 2022-ben 5,9%-kal nőtt, a múlt évben viszont 5,4%-kal visszaesett az ipari termelés, és ez a tendencia ez évben is folytatódik. Júliusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – nem változott a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhathással korrigált adatok alapján – 6,4%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. Az első hét hónapban az ipar kibocsátása 3%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Évkezdetől a feldolgozóipari termelés 3,9%-kal csökkent, míg az energetikai iparé 6,8%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A feldolgozóipar több mint egynegyedét adó járműgyártás termelése 6,9%-kal visszaesett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő élelmiszeripar kibocsátása 6,5%-kal emelkedett; az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása jelentősen, 12,2%-kal, a negyedik helyen álló számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 5,5%-kal csökkent. A kisebb súlyú alágak közül a papír- és nyomdaipar kibocsátása 2,5%-kal, a vegyiparé 1,2%-kal, a gumi- és műanyagiparé 0,8%-kal bővült, míg az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 0,8%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 1,8%-kal, a kohászaté 2,7%-kal, a gyógyszergyártásé 3,4%-kal, a bőr- és ruházati iparé 6,7%-kal, a gépgyártásé 8,8%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

Az **ipari export** júliusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,9%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 4,3%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első hét hónapban az ipari kivitel 4,4%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Az élelmiszeripar kivitele 7%-kal, a papír- és nyomdaiparé 4,4%-kal, a vegyiparé 3,5%-kal, a gumi- és műanyagiparé 3,1%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezésére és javítására 0,9%-kal nőtt, míg a kohászaté 3,7%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 3,9%-kal, a gyógyszeriparé 4,7%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé szintén 4,7%-kal, a járműgyártásé 7,9%-kal, a gépgyártásé 8,9%-kal, a bőr- és textiliparé 11,5%-kal, **a villamos berendezés gyártásé 17,8%-kal csökkent.** A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 6%-kal elmaradt egy évvel korábbtól, az energetikai iparé pedig 20,5%-kal meghaladta azt.

Az **ipar belföldi értékesítése** júliusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 0,5%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 3,4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első hét hónapban a belföldi értékesítés 2,3%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. A bőr- és textilipar belföldi értékesítése 17,2%-kal, az élelmiszeriparé 7,2%-kal, a gyógyszeriparé 3,6%-kal, a járműgyártásé 2,8%-kal emelkedett, a papír- és nyomdaiparé nem változott, míg a vegyiparé 1,1%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezésére és javítására 1,8%-kal, a gumi- és műanyagiparé 3,5%-kal, a kohászaté 4%-kal, a villamos berendezés gyártásé 4,5%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 9,3%-kal, a gépiparé 17,6%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé igen jelentősen, 47,3%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 2%-kal, az energetikai iparé 5,6%-kal maradt el az előző év azonos időszakától.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene júliusban 2,7%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 1,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A **teljes rendelésállomány** a hetedik hónap végén **számottevően, 27,3%-kal alacsonyabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél.** Az exportrendelések volumene 28,6%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva; ezen belül a papírgyártásé 11,8%-kal emelkedett, míg a kohászaté 6,5%-kal, a vegyiparé 8,3%-kal, a villamos berendezés gyártásé 18,6%-kal, a gépgyártásé 19,8%-kal, a járműgyártásé 22,9%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 46,9%-kal, a gyógyszergyártásé 84,9%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 7%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Az első hét hónapban – nyers adatok szerint – két régióban nőtt az ipari kibocsátás, Dél-Dunántúlon 4,4%-kal, Budapesten 0,8%-kal, míg hat régióban 2,1% és 6,7% közötti csökkenés következett be, a legnagyobb mértékű Észak-Magyarországon, illetőleg Közép-Dunántúlon 4,4%-kal, Nyugat-Dunántúlon 4,7%-kal.

Az **építőipari termelés** volumene 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött 2019-hez viszonyítva, míg 2021-ben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. 2022-ben 2,8%-kal nőtt, míg a múlt évben 2019-es bázison 2,3%-kal, az előző évhez viszonyítottan 5%-kal csökkent a kibocsátás. Ez év júliusában az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 6,2%-kal visszaesett az egy évvel azelőttihez viszonyítva. Az első hét hónapban az építőipari kibocsátás 3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit; az épületek építése 0,8%-

kal, az egyéb építményeké 8,8%-kal visszaesett, míg a speciális szaképítés teljesítménye 11,2%-kal meghaladta az egy évvel korábbit.

Az építőipari vállalkozások **új szerződéseinek** volumene júliusban több mint kétszerese, 108%-kal volt nagyobb, mint egy évvel korábban; ezen belül az épületek építésére irányulóké 22,4%-kal csökkent, az egyéb építmények létrehozását célzóké közel négyszeresére, 283%-kal nőtt. Az ágazat **teljes szerződésállománya** a hetedik hónap végén 21%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 5,4%-kal csökkent, az egyéb építményeket célzóké 47,8%-kal nőtt.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene** az első hét hónapban 18,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 21,8%-kal, ezen belül a kukoricáé közel kétszeresére, 80%-kal, a búzáé 18,2%-kal nőtt. Az ipari növények felvásárlása 18,6%-kal, a gyümölcsöké 42,1%-kal emelkedett, míg a zöldségféléké 1,8%-kal mérséklődött. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 14%-kal meghaladta az egy évvel korábbit; a vágóállatok értékesítése 18%-kal, ezen belül a vágósertésé 30,8%-kal, a vágóbaromfié 7%-kal nőtt, míg a vágómarháé 2,4%-kal visszaesett. Az állati termékek felvásárlása 7,2%-kal emelkedett, ezen belül a tojásé 12,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.

Turizmus

A **turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020. március közepétől jelentősen visszaesett**, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti értéket. Az első hét hónapban 9 879 ezer **vendég** 24 467 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 10,6%-kal, a **vendégéjszakáké** 6%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **külföldi vendégek** 12 096 ezer éjszakára vették igénybe ezeket a szálláshelyeket, 9%-kal hosszabb időre, mint egy évvel korábban.

A **belföldi vendégek** az első hét hónapban 12 371 ezer éjszakát töltöttek turisztikai szálláshelyeken, 1,9%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A turisztikai szálláshelyek bruttó árbevétele 553 milliárd forintot tett ki, 14,2%-kal többet, mint 2023 azonos időszakában. Ezen belül az árbevétel több mint kétharmadát jelentő szállásdíj-bevételek 376 milliárd forintra, 13,9%-kal nőttek.

Népmozgalom

Az év első nyolc hónapjában 51 500 **gyermek született**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – jelentősen, 10,5%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,1‰ volt, 0,9 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. **A teljes termékenységi arányszám 1,37** volt, szemben az egy év előtti 1,52-os mutatóval. Ebben az időszakban 32 800 **házasságot kötöttek**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – 1,2%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 5,1‰ volt, 0,1 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbtól.

Az első nyolc hónapban 83 400 **halálozesetet** anyakönyveztek, 1,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A halálozási arányszám 13,1‰ volt, 0,1 ezrelékponttal csökkent a múlt év azonos időszakáéval összevetve. A csecsemőhalálozási arányszám 4‰ volt, jelentősen, 1 ezrelékponttal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a **természetes fogyás** következtében évkezdettől 31 900 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,8 ezrelékponttal nagyobb ütemű, 5‰ volt.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatközlése szerint az első nyolc hónapban 142 900 **bűncselekményt** regisztráltak, – egy szerteágazó bűnügy nyomozásának lezárását követően – 31,9%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Budapesten ebben az időszakban 31 400 bűncselekményt regisztráltak, 9,7%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról ezen adatok alapján nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2024. október 2.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.

Helyzetkép

2024. augusztus – szeptember

Gazdasági növekedés

Továbbra is bizonytalanság jellemzi a világgazdaságot, ugyanakkor az ideai gazdasági adatok a vártnál némileg kedvezőbbek. Változatlanul súlyos politikai kockázatok veszélyeztetik a gazdasági növekedést. Több mint két éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, amelynek nem látszik reális befejezése belátható időn belül. Emellett geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. Közülük jelenleg a közel-keleti konfliktus a legkritikusabb, amely napjainkra jelentős méretűre duzzadt, és kihatással lehet a globális energiaellátásra valamint az energiaárakra. Mindezek következményeként a globális gazdaság növekedési kilátásai a korábbi évekénél lényegesen kedvezőtlenebbé váltak; az első három negyedév fejleményei mégis a növekedés vártnál nagyobb mértékű dinamikáját mutatják. A múlt évben még emelkedő, különösen a fejlett országokat sújtó infláció az ideai első kilenc hónapban viszonylag gyorsan mérséklődött, és a korábban makacs maginfláció is csökkenő tendenciát mutat. Ennek hatására a szigorú monetáris politikában ugyan bekövetkezett némi lazítás, de még így is fékezi a gazdaság növekedésének gyorsulását. A monetáris politika óvatosságát az is indokolja, hogy sürgető a pandémia időszakában az egyes nemzetgazdaságokban kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, így nem szorulhat háttérbe a szigorú fiskális politika, melynek törvényszerű következménye a kereslet csökkenése.

A Nemzetközi Valutaalap szakértőinek őszi prognózisa szerint a **globális gazdaság** a 2022. évi 3,5%-ot, valamint a múlt évi 3,3%-ot követően 2024-ben és jövőre is 3,2%-kal bővíülhet; az ez évi várakozás 0,3 százalékponttal meghaladja a szervezet múlt év őszi prognózisban jelzett mértéket, míg a jövő évi 0,1 százalékponttal alacsonyabb a nyári előrejelzésnél. Az IMF szakértő gárdája a fejlett gazdaságok növekedési előrejelzését 2024-re 0,4 százalékponttal 1,8%-ra emelte az őszi prognózishoz képest, a 2025. évit viszont változatlanul 1,8%-on tartotta. Az októberi prognózis szerint az Egyesült Államok bruttó hazai terméke az idén 2,8%-kal, míg jövőre 2,2%-kal haladhatja meg az előző évit. Az Európai Unióban az egyesített GDP volumene 2024-ben 1,1%-kal, a jövő évben 1,6%-kal emelkedhet, míg ugyanezek a mutatók az

eurózónában 0,8%, illetve 1,2% lehetnek. Az IMF azt feltételezi, hogy a német gazdaság az ideai stagnálást követően jövőre 0,8%-kal bővül, míg az olasz gazdaság két azonos mutatója 0,7%, illetve 0,8% lehet. Az előrejelzés szerint ennél kedvezőbbek a francia és a spanyol gazdaság kilátásai: az előbbiben mindkét évben 1,1%, míg az utóbbiban 2,9% és 2,1% lehet a bővülés dinamikája. Az Egyesült Királyság bruttó hazai terméke ez évben várhatóan 1,1%-kal, jövőre pedig 1,5%-kal emelkedik, míg Japáné a két relációban 0,3%-kal, illetve 1,1%-kal nőhet, Kanadáé pedig 1,3%-kal, illetve 2,4%-kal bővülhet.

A feltörekvő gazdaságokban magasabb dinamikát vár az IMF: a 2022. évi 4,1%-ot és a múlt évi 4,4%-ot követően ez évben és 2025-ben is 4,2%-os bővülést prognosztizálnak. A kínai gazdaságban a korábbi időszakhoz képest lassulás várható: a GDP 2022. évi 3%-os és a múlt évi 5,2%-os emelkedését ez évben 4,8%, míg jövőre 4,5% követheti. Ezzel szemben Indiában az elmúlt két év 7%-os és 8,2%-os növekedése ez évben feltételezhetően 7%-ra, 2025-ben pedig 6,5%-ra módosulhat. Az orosz gazdaságban a 2022. évi 2,1%-os szűkülés, valamint a múlt évi – a hadigazdaság következtében elért – 3,6%-os bővülés után idén várhatóan 3,6%-kal, míg jövőre 1,3%-kal nő a GDP az IMF prognózisa szerint. A világkereskedelem volumenének elmúlt két évi 5,6%-os, illetve 0,8%-os emelkedése 2024-ben 3,1%-ra, míg jövőre 3,4%-ra nőhet.

Az eddig megjelent, részben becsült – jelentős geopolitikai feszültségek következményeit is tükröző – **statisztikai adatok valamivel kedvezőbbek a korábban feltételezett kilátásoknál:** az Amerikai Egyesült Államok bruttó hazai terméke a harmadik negyedévben – naptárhatás kiszűrésével számított adatok szerint – 2,8%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Az Európai Unióban a gazdaság – a szezonális és naptárhatás kiszűrése utáni adatok szerint – 0,3%-kal bővült az előző negyedévhez, és 0,9%-kal a 2023. év azonos időszakához viszonyítva. Az eurózána 20 tagországában 0,4%-kal emelkedett a GDP negyedéves, és ugyancsak 0,9%-kal éves egybevetésben. Az orosz–ukrán háború miatti energiaár emelkedés, továbbá az export beszűkülése súlyosan érintette a német gazdaságot: a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatás kiszűrésével számított adatok alapján – 0,2%-kal nőtt az előző negyedévhez, ugyanakkor 0,2%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. Az eurózána másik jelentős gazdasága, a francia fejlődési üteme a korábbiakkal összevetve szintén mérséklődött: a bruttó hazai termék 0,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1,3%-kal 2023 azonos időszakához képest. A kilábalás lehetőségének nehézségeire utalnak az eurózána másik jelentős gazdaságának adatai: az olasz GDP stagnált az előző negyedévhez, és 0,4%-kal nőtt a megelőző év azonos időszakához viszonyítva. Spanyolországban a bruttó hazai termék az első relációban 0,8%-kal, az előző év azonos időszakával összevetve pedig 3,4%-kal emelkedett. Kínában a bruttó hazai termék 4,6%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

A magyar gazdaságpolitika irányítóinak törekvései egyre komolyabban konfrontálódnak a lehetőségekkel, ezzel párhuzamosan a kormányzati kommunikáció folyamatosan ellentmondásba keveredik a tényekkel. Szárnyaló perspektívák érzékelhetők a kormányzat oldaláról, és nemzetközi elszigetelődés, sőt ellehetetlenülés az európai közösség és a demokratikus berendezkedésű államok irányából. Ennek következményeként a magyar gazdaság 2022 második félévében recesszióba került, és a gazdasági folyamatok a múlt év egészében is zsugorodást eredményeztek. Az idei évre 4%-os növekedést tervezett a kormány,

erre a dinamikára alapozott költségvetést fogadott el 2023 nyarán az országgyűlés, melynek akkor sem volt semmilyen realitása. Ennek megfelelően a költségvetési törvény már januárra irreálissá vált. ***A harmadik negyedévben ismét technikai recesszióba került a gazdaság.*** Jellemző a kormányzati gazdaságpolitika irányítóinak realitásérzékére, hogy ***a 2022. évi választást követő 9 negyedévből hatban csökkent a gazdaság teljesítménye*** az előző negyedévhez képest. Az idei év egészében 0,5% és 1% között bővíthet a GDP, azaz a magyar gazdaság teljesítménye a 2022. évi alatt marad.

A kormány ez évben nem nyújtotta be szokása szerint nyár elején a költségvetési törvényjavaslatot az országgyűlésnek, azt november közepére tervezi azzal a meglepő indokkal, hogy a gazdaságpolitikát az amerikai elnökválasztás általuk remélt eredményének függvényében alakítják („békeköltségvetés”). Az eddig tett kormányzati bejelentések valójában kommunikációs célokat szolgálnak, és egyértelműen a 2026. évi választások előtti nagy hatásúnak minősített kormányzati pénzköltést alapozzák meg. A kormány 21 pontos gazdaságpolitikai akcióttervet fogadott el, amely ***3-6%-os jövő évi gazdasági növekedésre*** épül. Ennek ***realitása még az idei 4%-os kormányzati várakozását sem éri el.*** Megfelelő gazdaságpolitikával, elfogadhatóan alakuló nemzetközi környezetben a GDP-index az alsó határ közelében lehetne, de a kormány által változatlanul erőltetett magasnyomású gazdaság ezt is elérhetlenné teszi. Az elképzelt osztogatást akadályozza a magas államháztartási hiány: ***az idei költségvetésben szereplő 2,9%-os deficit nem tartható, a várható hiány 5% felett lesz.***

A kormány ugyan a kommunikációban igyekszik bagatellizálni az európai uniós források elapadását, miközben ez alaposan leszűkíti a kormány mozgásterét a választás előtti évben. Az eddig bejelentett, és a csak az említés szintjén körvonalazott intézkedések egy része költségvetési forrásokra épít, jelentős részük a bankok által nyújtandó hitelkedvezményekre támaszkodik. Ez utóbbiak is természetesen valamikor legalább részben államháztartásból finanszírozandó kompenzációt igényelnek. Az intézkedések egy része kimondottan inflációt gerjeszt. ***Az ezer eurós minimálbér és az egymillió forintos átlagbér más közgazdasági tényezőktől független meghirdetése elindítja az ár-bér spirált.*** Ugyancsak az áremelkedést gerjeszti az az országgyűlésnek benyújtott adómódosító csomag, amely bizonyos adók kulcsát évente az árindexszel valorizálni rendeli. Így az ez évre várható 4% körüli fogyasztói árindex jövőre a kormány 3,2%-ra tervezett értékével szemben az ideit is meghaladó lehet. Különösen akkor, ha az MNB vezetésében márciusban bekövetkező váltást követően újra a kormányzati irányítás lesz a domináns és a realitásoktól elrugaszkodik az alapkamat, amely kiválthatja a forint további leértékelődését. ***Komoly kockázata van annak, hogy az uniós források elapadását, az eddig bejelentett kormányzati költekezési szándékot és az ezzel is összefüggésben tartósan fennálló magas államháztartási hiányt negatívan értékeli a hitelminősítők.*** Az ország szuverén adóbesorolásának esetleges leértékelése kritikus helyzetet teremthet a magyar fizetőeszköz gyengülésében és tovább drágítja az államháztartás külső finanszírozását, valamint növeli a bruttó államadósságot.

A gazdaságpolitikai akciótterv lakhatást segítő célkitűzése fontos lenne. A lakhatási probléma valóban súlyos társadalmi kérdés, de a kormány nem így közelíti, hanem a gazdaság felpörgetését tekinti célnak, miként ezt meg is fogalmazzák az indoklásban. A nyugdíjpénztári megtakarítások felszabadítása lakásvásárlás, lakáshitel törlesztés, sőt bármilyen jelzáloghitel

törlesztés céljából ellentmond a társadalompolitikai céloknak, különösen a hosszabb távú megtakarítás, az öngondoskodás törekvésének, amit a kormány a tízes évek elején komolyan megtépzott a magánnyugdíj-pénztári vagyron alkotmányellenes elvételével. A lakásépítés évek óta siralmas helyzetén csak komplex intézkedésekkel, gyakorlatilag egy teljesen más családpolitikával lehetne segíteni, mivel a jelenlegi kormányzati politika csak azokat a családokat támogatja, amelyek arra nincsenek rászorulva. A kudarcot jól mutatja, hogy a 2010 előtti 8 évben átlagosan évi 39 ezer lakás épült, míg a 2010 óta letelt 14 évben csupán 15 500.

A konkrét tények alapján 2020-ban – a KSH kiigazított adatai szerint – éves összehasonlításban 4,5%-kal csökkent a GDP volumene, míg 2021-ben 7,1%-os emelkedés következett be. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,3%-kal haladta meg a két évvel korábit. 2022. év egészében – az első fél évben a kormány által mesterségesen gerjesztett, politikai céljaik megvalósítását szolgáló számottevő bővülés következtében – még 4,6%-kal nőtt a GDP éves volumene. Azaz a választás előtt rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás érzékelhető felfutásának hatására jelentősen bővült a bruttó hazai termék, amit a második félévben szükségszerűen technikai recesszió követett. 2022-ről általánosságban is megállapítható, hogy **a növekedést a fogyasztás vezérelte**. A múlt évben azonban már 0,7%-kal zsugorodott a gazdaság. Az idei első negyedévben a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 0,4%-kal bővült az előző negyedévhez, és 1,6%-kal a múlt év azonos időszakához képest. A második negyedévben a GDP 0,2%-kal mérséklődött az előző negyedévhez, és – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint, csökkenő ütemben – 1,3%-kal emelkedett a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Megjegyzendő, hogy a múlt év második negyedévében 2,3%-kal szűkült a gazdaság, tehát a GDP volumene valamelyest alatta maradt a 2 évvel azelőttinek. **A harmadik negyedévben a bruttó hazai termék érzékelhetően, 0,7%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és ugyancsak 0,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest.** Az első három negyedévben – az alacsony bázishoz képest – 0,7%-kal bővült a GDP.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte a koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok a múlt év első felében érzékelhető csökkenést, azóta pedig stagnálást jeleznek a – szezonális hatásoktól megtisztított – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya szeptemberben 5,9%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,3%-ot mutatott. Spanyolországban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliségi arány: 11,2%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További hat tagállamban mértek 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Görögországban 9,3%-os, Svédországban 8,6%-os, Finnországban szintén 8,6%-os, Litvániában 7,9%-os, Franciaországban 7,6%-os, Észtországban ugyancsak 7,6%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában

Magyarország a maga sajátosan számított 4,5%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 9. helyen állt, hasonlóan a 2023 decemberében mért 4,2%-os, illetőleg a 2023 júniusi 4%-os munkanélküliségi mutató alapján. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban is visszaállt a pandémia előtti szintre, így például az Amerikai Egyesült Államokban szeptemberben 4,1%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint a július és szeptember közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 709 ezer fő volt, 1 ezer fővel, kevesebb, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 56 ezer főt tett ki, 14,7%-kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 108 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 1,3%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – **hazai elsődleges munkaerőpiacon** a július és szeptember közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 115 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 545 ezer főt foglalkoztattak, 0,2%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 75,3% volt, 0,1 százalékponttal magasabb, mint egy évvel azelőtt. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 88,4% volt, 0,5 százalékponttal magasabb az egy évvel korábinál.

Az **aktív munkanélküliek száma** a július és szeptember közötti trimeszter átlagában 225 ezer fő volt, **26 ezer fővel, 13,3%-kal több, mint egy évvel azelőtt.** A második negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 116 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – a július és szeptember közötti három hónap átlagában 4,6% volt, 0,5 százalékponttal meghaladta az egy évvel korábit. A 25 éven aluliak között 17,4%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 5 százalékponttal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség**: a második negyedévben az álláskeresők több mint egyharmada, 33%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget, arányuk 0,3 százalékponttal emelkedett a múlt év azonos időszakához képest. A második negyedévben a munkanélküliség átlagos időtartama 10 hónap volt, 0,5 hónappal több, mint egy évvel korábban.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** szeptember végén 228 400 fő volt, 3800 fővel, 1,7%-kal több, mint egy hónappal, és 500 fővel, 0,2%-kal több, mint egy évvel korábban. Az év kilencedik hónapjában a foglalkoztatók 52 ezer új álláshelyet jelentettek be, 63%-kal többet, mint egy hónappal korábban, és 44,3%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az egy évvel korábbi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 36,3%-kal, a támogatott munkahelyeké 54,1%-kal nőtt. A szeptemberben bejelentett új álláshelyek csaknem fele, 47,9%-a közmunka végzésére irányult.

A kilencedik hónap végén a nyilvántartott munkanélküliek 11%-a 25 éven aluli fiatal volt, 49,6%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 29,8%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 39,9%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 51,6%-a – körében 49,2% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,9% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 5,3% technikumot, míg 19,6% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 8,5%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskeresők közel egyharmada, 32,4%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt.

A munkanélküliek csupán alig több mint egyharmada, 36%-a volt álláskeresési támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 106 700 forintos álláskeresési segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskeresők 20,1%-a részesült. **A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede, 43,9%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – teljesen ellátatlanul maradt.** Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmenset jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálisan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év kilencedik hónapjában is **súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac.** Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,7%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,3%, Észak-Alföldön 7,2%, míg Dél-Dunántúlon 6,6% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta e régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további négyben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,6%-os, Nógrád megyében 10,8%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 7,9%-os, Somogy megyében 7,7%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 7,3%-os, Heves megyében 7,1%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további öt megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Hajdú-Bihar megyében 6,5%-os, Békés megyében szintén 6,5%os, Baranya megyében 6,3%-os, Tolna megyében 5,5%-os, Zala megyében 4,8%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A **közfoglalkoztatottak száma** augusztusban 66 ezer fő volt, 1,2%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 0,4%-kal, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első nyolc hónapban 132 800 forint volt, 14,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,8%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első nyolc hónapban a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 677 ezer fő **állt alkalmazásban**, 0,2%-kal több, mint egy évvel korábban. A

közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma szintén 0,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbiét. A *költségvetési intézményeknél* – a közfoglalkoztatottak nélkül – teljes munkaidőben 597 ezer főt alkalmaztak, 1,2%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában.

A *nemzetgazdaságban* a teljes munkaidőben foglalkoztatottak *bruttó átlagkeresete* az első nyolc hónapban 634 300 forint volt, 13,9%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 510 900 forintot tett ki, 16%-kal haladta meg az egy évvel korábbiét. A medián kereset 19,4%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. A *versenyszférában* – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 641 700 forint volt az átlagos kereset, 12,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbiét. A *költségvetési intézményekben* – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 654 100 forintot mutatott a keresetek átlaga, 17,8%-kal magasabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak *nettó átlagkeresete* az első nyolc hónapban 421 800 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 13,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 3,7%-kal emelkedtek, a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset 9,8%-kal nőtt. A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 426 800 forintos nettó átlagkereset 12,6%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 435 ezer forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 17,8%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit.

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági helyzet változása következtében 2020 óta folyamatosan inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra is. A múlt év utolsó harmadában gyors ütemben csökkent ugyan az árindex, de a maginfláció lassan mérséklődő mutatója arra utal, hogy az árváltozás dinamikája csak fokozatosan közelíti a kétezertizedes évek alacsony értékeit. Az Európai Unióban a fogyasztói árak szeptemberben 2,1%-kal, míg az eurózónában 1,7%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint – a magyar KSH által – számított 3%-os hazai infláció az Európai Unió tagországai között a hetedik legmagasabb értéket mutatta. A 2022. szeptemberihez viszonyítva 18,1%-kal – az EU-n belül a legmagasabb mértékkel – nőttek a hazai árak. (Ugyanezen időszakban a tagállami átlagos árindex 7,1%, az eurózónáé 6,1% volt.) Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára a szeptemberi élelmiszerárak 2,2%-kal, az eurózónában ugyancsak 2,2%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, míg a hazai fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben – a rendkívül magas bázishoz képest is – 2,3%-kal nőttek az egy évvel azelőttihez képest. A két év előtti árakkal összehasonlítva azonban az Unión belül az élelmiszerárak szintén hazánkban emelkedtek a legnagyobb mértékben, 15,9%-kal, míg az Unió átlaga 11,8%-kal, az eurózónáé 11,5%-kal nőtt. Az Európai Unión belül *Magyarországon a harmadik legmagasabb a maginfláció értéke.* Éves

összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 2,9%, az eurózónáéban 2,7%, hazánkban 4,8% volt. Az Amerikai Egyesült Államokban szeptemberben 2,4%-os inflációs és 3,3%-os maginflációs értéket tett közzé a statisztikai szolgálat.

A hazai **ipari termelői árak** augusztusban 1,3%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első nyolc hónapban 1%-kal csökkentek a termelői árak. Augusztusban a vegyiparban 7,9%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 6%-kal, a gépgyártásban 5,4%-kal, a gyógyszeriparban 4,8%-kal, a bőr- és textiliparban 3,9%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3,5%-kal, a járműgyártásban 3,3%-kal, a fémfeldolgozásban 1,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 1,5%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 1,2%-kal, a kőolaj-feldolgozásban szintén 1,2%-kal emelkedtek, míg a villamos berendezés gyártásban 1%-kal, az élelmiszeriparban 1,5%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 2,6%-kal, az energetikai szakágazatokban 2,8%-kal nőttek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export értékesítési árai** augusztusban 1,8%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első nyolc hónapban 0,1%-kal nőttek a kiviteli árak. Augusztusban a vegyiparban 7,9%-kal, a gépiparban 5,7%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 5,3%-kal, a gyógyszergyártásban 4,7%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 4,3%-kal, a bőr- és textiliparban 4%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3,8%-kal, a járműiparban 3,4%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 1,4%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 0,9%-kal, a fémfeldolgozásban 0,3%-kal nőttek, míg a villamos berendezés gyártásban 1,2%-kal, az élelmiszeriparban 2,5%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak a múlt év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árai összességében 2,5%-kal, míg az energetikai iparéi 8,8%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** augusztusban 0,2%-kal nőttek az előző havival, és 1,2%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Az első nyolc hónapban 3,1%-kal mérséklődtek az értékesítési árak. Augusztusban a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 8,7%-kal, a vegyiparban 7,9%-kal, a gyógyszergyártásban 5,5%-kal, a gépgyártásban 4,1%-kal, a fémfeldolgozásban 3,8%-kal, a bőr- és textiliparban 3,4%-kal, a járműgyártásban 3,2%-kal, a gumi- és műanyagiparban 3%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 2,4%-kal, a villamos berendezés gyártásban 1,8%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 1,5%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 0,1%-kal emelkedtek, míg az élelmiszeriparban 0,6%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 2,7%-kal nőttek, az energetikai iparban 2,2%-kal mérséklődtek a belföldi értékesítési árak.

A **mezőgazdasági termelői árak** augusztusban 4,9%-kal, évkezdetétől 15,4%-kal csökkentek az egy évvel azelőttihez képest. A nyolcadik hónapban a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 4,2%-kal, ezen belül a gabonaféléké 1,5%-kal mérséklődött a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A búza felvásárlási ára az első nyolc hónapban 14,8%-kal, a kukoricáé 35%-kal csökkent. Augusztusban az ipari növények termelői ára 2,3%-kal, közülük az olajos növényeké

1,1%-kal volt alacsonyabb az egy évvel korábbinál. A gyümölcsök 7,1%-kal, a zöldségfélék 14,7%-kal, a burgonya 24,2%-kal került kevesebbe, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 6%-kal, ezen belül a vágóállatoké 10,2%-kal mérséklődött, közülük az első nyolc hónapban a vágósertésé 6,9%-kal, a vágóbaromfié 14,5%-kal csökkent, míg a vágómarháé 3,5%-kal emelkedett. Augusztusban az állati termékek felvásárlási ára 4,6%-kal nőtt, ezen belül évkezdettől a tojásé 13,2%-kal, a tehéntejé 9,6%-kal csökkent.

A **fogyasztói árak** szeptemberben 0,1%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 3%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első három negyedévben 3,7%-kal nőttek a fogyasztói árak. **2022 azonos időszakához viszonyítva, azaz az utóbbi két évben összességében 25,4%-kal emelkedtek a fogyasztói árak.** (A magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.) A hazai élelmiszerárak 1%-kal emelkedtek egy hónap alatt. A tej 6,9%-kal, a friss zöldség 5,1%-kal, a vaj 5%-kal, a tojás 2,7%-kal, a gyümölcs- és zöldséglevelek 2,6%-kal, az iskolai étkezés 2,3%-kal, a friss hazai és déligyümölcsök 1,9%-kal, az üdítőitalok 1,5%-kal, a sajt 1,1%-kal drágult egyetlen hónap alatt, míg a baromfihús ára 1,1%-kal, a cukoré 1,5%-kal csökkent. A tartós fogyasztási cikkek ára 0,1%-kal, a ruházati termékeké 0,6%-kal emelkedett míg a szolgáltatásoké 0,8%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára szeptemberben az általános inflációnál nagyobb mértékben, 3,7%-kal, az első kilenc hónapban 2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Ugyanakkor **az élelmiszerárak 2022 azonos időszakához viszonyítva, azaz az utóbbi két évben összességében drasztikus mértékben, 34,6%-kal emelkedtek.** Szeptemberben a liszt ára 32,9%-kal, a tejé 13,8%-kal, a friss zöldségé 12%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 10,1%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 8,8%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 8,5%-kal, az eszpresszókávéé 7,7%-kal, az éttermi étkezésé 7,6%-kal, az iskolai étkezésé 6,9%-kal, az étolajé 6,7%-kal, a munkahelyi étkezésé 6,5%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezésé 5,1%-kal, a vajé 3,6%-kal, az üdítőitaloké 3,5%-kal emelkedett, míg a tojásé 3,5%-kal, a teáé szintén 3,5%-kal, a cukoré 3,6%-kal, a margariné 4,1%-kal, a száraztésztáé 5,8%-kal, a burgonyáé 9,9%-kal mérséklődött. A dohányárak ára 3,6%-kal, az égetett szeszesitaloké 3,5%-kal, a sörféléké 3,3%-kal, a boroké 6,9%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 14,2%-kal, a virágoké és dísznövényeké 9,4%-kal, a gyógyszereké 6%-kal, a tanszereké és az írószereké 6,3%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházati cikkeké ez idő alatt szintén emelkedett, 3,3%-kal.

A tartós fogyasztási cikkek ára szeptemberben 0,2%-kal mérséklődött az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 1,6%-kal, az új személygépjárművéké 6,3%-kal nőtt, míg a használt személygépjárművéké 6,1%-kal, a televíziókészülékeké 1,8%-kal csökkent. A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára – a KSH adatközlése szerint – 5%-kal csökkent; ezen belül a távfűtésé változatlan maradt, a vezetékes gázé 9,4%-kal, az elektromos energiáé 1,3%-kal, a széné 0,8%-kal, a tűzifáé 6,1%-kal mérséklődött. A járműüzemanyagok ára 9,5%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások éves összehasonlításban számottevően, 8,4%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 8,1%-kal, a járműjavításé 9,9%-kal, a háztartási szolgáltatásoké 9,1%-kal, a lakásjavítás és -karbantartásé 8,6%-kal, az üdülési szolgáltatásé

3,8%-kal, ezen belül a külföldi üdülése 4,7%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 15,6%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 25,3%-kal, a lakbér 10,7%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja jelentősen, 17%-kal nőtt.

A *nyugdíjas fogyasztói* kosárral számított *árindex* szeptemberben 0,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és 3,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. **2022 szeptemberéhez viszonyítva, tehát az utóbbi két évben 15,2%-kal nőtt a nyugdíjas árindex.** A kilencedik hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával – éves összehasonlításban számított *maginfláció* 4,8% volt, ami azt mutatja, hogy **a következő hónapokban** a bázishatás figyelembevételével **az árindex fokozatos emelkedésére kell számítani.**

A fogyasztói árindex számításának és az ennek alapján közölt adatok megbízhatóságát az utóbbi két évben alkalmazott módszertan erősen kétségessé teszi. 2022 júliusában a kormány jelentősen felemelte a vezetékes gáz és az elektromos áram árát, a fogyasztáshoz kötötten („rezsicsökkentés csökkentése”). A KSH akkor kiadott egy meglehetősen bonyolult szövegezésű közleményt arról, miként veszi figyelembe az általános árindex számításánál a két energiahordozóra számított mutatót. A választott módszertan szerint a gáz és az áram adott hónapra jutó árát annak megfelelően határozzák meg, hogy a lakosság milyen arányban fogyasztott az olcsóbb és a drágább termékből. **Azaz a lakossági fogyasztásmennyiség kényszerű visszaesését árcsökkenésként veszik figyelembe.** Az árindex-számítás általánosan alkalmazott módszertana szerint annak lényege, hogy a bázisidőszaki vagy a tárgyidőszaki fogyasztás alapján rögzített súlyokat változatlanok tekintjük (ugyanígy a volumenindex számításnál az árakat tekintjük változatlanoknak). Ha mindkét tényezőt, azaz az árakat és a fogyasztott mennyiséget (tehát a volument is) az aktuális időszak adatainak megfelelően vesszük figyelembe akkor az értékindexet kapjuk. A KSH a vezetékes gáz és az elektromos energia esetében ezt az utóbbi számítást alkalmazza. Ez azt jelenti, hogy amikor a hivatal meghatározza a reprezentánsok – 988 termék és szolgáltatás – árváltozásának megfigyelése alapján a fogyasztói árindexet, akkor ez valójában úgy történik, hogy 986 reprezentáns árindexét és 2 termék értékindexét olvasztják egybe. Ennek hatása van az árindexre: a KSH közlése szerint a vezetékes gáz ára 2023 szeptemberhez képest 9,4%-kal, míg az áramé 1,7%-kal csökkent; mivel a gáz súlya a fogyasztásban 2,1%, az elektromos energiáé 1,3%, ezért **a szeptemberi infláció valós értéke a közölnél** $(9,4 \cdot 0,02129 + 1,7 \cdot 0,01433 = 0,224487)$ **0,2 százalékponttal magasabb.**

Jövedelem és fogyasztás

A *kiskereskedelmi forgalom* a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. 2022 első felében a forgalom alakulásában érzékelhető volt

az országgyűlési választások előtti igen jelentős – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – pénzáramlás hatása, majd az év közepe óta – 2023-ban is mindvégig – folyamatosan csökkent a forgalom. 2024 augusztusában az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 0,8%-kal nőtt az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – 4,1%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első nyolc hónapban 2,8%-kal emelkedett a forgalom volumene.

Évkezdetétől az élelmiszerforgalom 4,1%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 4,6%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké 1,9%-kal emelkedett. A vegyes iparcikkek forgalma 1,4%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 1,2%-kal, a könyveké és újságoké 9%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 1%-kal, a ruházati termékeké 0,7%-kal visszaesett, míg a gyógyszereké 4,6%-kal, az illatszereké 10,1%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest is – 5,7%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene 1,3%-kal emelkedett, míg a használatcikkek forgalma 3,4%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

A KSH közzétette az idei év tavaszán végrehajtott jövedelmi felvétel adatait, amely a háztartások 2023. évi anyagi helyzetét mutatja be. A vizsgálati eredmények tükrözik azt a sok ellentmondást, amelyek 2010 óta az életszínvonal alakulását befolyásolják. A múlt évben érzékelhetően **csökkent a lakosság reáljövedelme**, és tovább romlott az egyébként is nehéz körülmények között élő családok helyzete. Azaz **a társadalmi különbségek nem csökkentek, hanem több dimenzióban is tovább nőttek**. Különösen szomorú, hogy **változatlanul veszélyeztetett a gyermekek és a fiatalok jelentős hányada**.

A múlt évben az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 3 625 ezer forintot, a nettó jövedelem átlagosan 2 545 ezer forintot tett ki; az előbbi 17,5%-kal, az utóbbi 13,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. 2023-ban a fogyasztói árak 17,6%-kal emelkedtek, így a reáljövedelmek 3,6%-kal csökkentek. Mivel az előző évben 2%-kal nőtt a reáljövedelem, ezért a múlt évi reáljövedelem nem érte el a 2021. évi szintet. **A társadalom jövedelemszerkezetében számottevő változások mentek végbe 2010 óta a magas jövedelműek javára**: jól jellemzi ezt a legmagasabb és legalacsonyabb jövedelmű kétmillió fő átlagos jövedelmének az aránya, illetve e mutató változása: A legtehetősebbek nettó jövedelme az alsó ötödbe tartozókéhoz 2021-ben 4,3-szerese, 2023-ban 4,7-szerese volt, azaz 0,4 ponttal emelkedett, ami szintén jövedeleमारány átrendeződést tükröz az alacsonyabb jövedelmi rétegbe tartozók hátrányára. **A múlt évben a családok számottevő hányadának életszínvonala jelentősen csökkent**. Erre utal, hogy amíg 2019-ben a háztartások egy főre jutó kiadásainak 24,4%-át költötték élelmiszerekre, addig a múlt évben 29,4%-át. 2023-ban az alsó jövedelmi ötödbe tartozó háztartások a kiadásaik 37,1%-át fordították élelmiszerekre, míg a felső jövedelmi kvintilisbe tartozók csupán 25,5%-át.

A jövedelem-felvétel adatai azt mutatják, hogy **a gyermekes családok helyzete a kormány kommunikált céljaitól eltérően alakult**. **A gyermekes családok jövedelmi pozíciója** a hivatalos közlésekben, nyilatkozatokban hangoztatottakkal szemben **csak részlegesen javult a gyermek nélküli családokéhoz képest**. A gyermekes családok egy főre jutó átlagos jövedelme a múlt évben 2 032 ezer forintot tett ki, amely négyötöde, 79,9%-a volt az országos átlagnak. A

gyermek nélküli családok egy főre jutó jövedelme 3 048 ezer forint volt, az országos átlagot 19,8%-kal haladta meg, és jelentősen, 50%-kal volt több a gyermekes családok jövedelménél. A különbség arra utal, hogy **a családtámogatások a kommunikációban erőteljesebbek, mint a költségvetési gyakorlatban**, a támogatások kitüntetetten a magasabb jövedelmű háztartásokat célozzák. Azaz a családi adókedvezmény javította ugyan a gyermekes családok jövedelmi pozícióját, de nem volt képes kompenzálni azt a veszteséget, amelyet az egyéb családtámogatások, így a családi pótlék tudatos elértéktelenítése okozott. **Különösen kedvezőtlenül érinti ez a családpolitika az egyszülős családokat, amelyekben az egy főre jutó jövedelem az országos átlagtól több mint egynegyeddel, 27,1%-kal maradt el a múlt évben.** Megjegyzendő, hogy jelentős társadalmi problémáról van szó: e családok száma 2023-ban 170 ezer, míg az érintett gyermekek száma csaknem negyedmillió, 249 ezer volt. Az adatok szerint **a kétszülős három- és több gyermekes családoknak is csak részben segített a jelentős családi adókedvezmény**, többségük legfeljebb részlegesen tudta igénybe venni azt, mivel a bruttó keresetük adó- és járuléktartalma alacsonyabb volt az adókedvezményénél: 2023-ban e családokban az egy főre jutó átlagos nettó jövedelem mindössze 1 657 ezer forint volt, az országos átlagnak kevesebb mint kétharmada, 65,1%-a.

Az ideai adatfelvétel szerint **a jövedelmi szegénységgel vagy társadalmi kirekesztettséggel érintett népesség 1 917 ezer főt tett ki, az összlakosság egyötödét, 20,2%-át**; ez 1,8 százalékpontos, 172 ezer fős növekedés két év alatt. A szegénységgel és társadalmi kirekesztettség kockázatával sújtott népességben belül a relatív jövedelmi szegénységben élők száma 1 395 ezer fő volt, aránya a népességben 14,7%, 2,6 százalékponttal magasabb a két évvel korábbinál. **A 65 éven felüliek körében 2010 óta ötszörösére, 4,9%-ról 24,6%-ra nőtt a szegények aránya, azaz a nyugdíjaskorúakról történő gondoskodás, az elfogadható életfeltételek biztosítása a jelenlegi kormányzat számára marginális szempont.** A 65 éven felüliek körében mért érték magasabb a teljes népesség körében rögzített jövedelmi szegénységi aránynál, annak drasztikus romlása jól tükrözi a kormány álságos szociálpolitikáját: a nehéz helyzetben élő állampolgárokat tudatosan kirekesztik a politika látóköréből. A másik, ugyancsak kritikus sorsú réteg a munkanélkülieké; körükben a szegények aránya természetesen meghaladja az országos átlagot, ezzel együtt azonban a jelenleginél lényegesen körültekintőbb intézkedéssorozat lenne szükséges tudásuk és munkaerejük hasznosításához. **A munkanélküliek igen nehéz helyzetét mutatja, hogy ezen rétegnél a szegénységi arány 46,5% volt, az országos átlag több mint háromszorosa.** Különösen súlyos probléma, hogy **a roma népesség többsége, 58,3%-a van kitéve a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának.** Emellett **továbbra is súlyosak és nőnek a területi egyenlőtlenségek**: három régióban minden negyedik család a jövedelmi szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatával élt 2023-ban: Észak-Magyarországon a háztartások 29,9%-a, Észak-Alföldön 26,8%-a, míg Dél-Alföldön 24,8%-a, élt ezzel a kockázattal.

A jövedelmi egyenlőtlenségek folyamatos növekedése egész rétegeket hozott rendkívül nehéz helyzetbe. A legkritikusabb és a legnagyobb társadalmi kockázathordozó a felnövekvő nemzedék, a gyermekek helyzete: a múlt évben a 18 éven aluliak 21,1%-a élt szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett családban. Amennyire összehasonlításra alkalmasak az adatok, **a gyermekszegénységben az elmúlt tíz évben bekövetkezett ugyan**

javulás, ennek ellenére változatlanul magas a veszélyeztetett gyermekek aránya. Különösen rossz helyzetben vannak az egyszülős családok, amelyeknek – a tíz év előttihez képest bekövetkezett aránycsökkenés ellenére – csaknem egyharmada, 32%-a él szegénységben vagy társadalmi kirekesztődésben. Csupán az egyszülős családokéhoz viszonyítva volt kedvezőbb a kétszülős, három- vagy több gyermekes családok anyagi helyzete: a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség körülményei között élők aránya körükben 27,8% volt. Az aránycsökkenésben feltehetően szerepet játszott a háromgyermekesek számára nyújtott adókedvezmény érvényesítési lehetőségének kiterjesztése a járulékokra is, ugyanakkor a kormány kizárólag a középosztályra megalkotott jelentős, 100 ezer forintos adókedvezménye elérte a kitűzött célt, ennek ára pedig a ***több százezer nélkülöző, ezen belül is több tízezer alultáplált, éhező gyermek a nagycsaládosok és az egyszülős háztartások körében. A kormány szociálpolitikája gyakorlatilag azokat segíti, akik arra nem szorulnak rá; ez a felfogás egyedülálló az Európai Unióban.***

A ***lakosság betétállománya*** augusztus folyamán 52 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 12 896 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 93 milliárddal nőtt, a devizabetéteké tranzakciók eredményeként 19 milliárd forinttal, míg árfolyamváltozások következtében 23 milliárd forinttal mérséklődött. Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adatai szerint a nyolcadik hónap végén a lakosság birtokában 11 226 milliárd forint értékű állampapír volt, 11,4%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A ***lakosság hitelállománya*** augusztusban 79 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 10 727 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 80 milliárddal nőtt, a devizahiteleké tranzakciók eredményeként 1 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A ***külkereskedelmi forgalom*** 2013-ban kezdődött dinamikus bővülése a világválság következtében 2020-ban megtorpant, amit a következő két és fél évben ismét emelkedés követett. A múlt év közepén ez a dinamika újra csökkenésbe fordult és ez évben is csak lassan változik. Augusztusban a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,5%-kal nőtt az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,1%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok figyelembevételével 0,1%-kal csökkent az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 1,3%-kal emelkedett a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdetől az export volumene 1,8%-kal, az importé 4,6%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 3,9%-kal, az onnan érkező importé 2%-kal mérséklődött. Az Unión

kívüli államokba irányuló kivitel 5,4%-kal nőtt, az onnan származó behozatal 10,4%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma az első nyolc hónapban 3279 milliárd forintot, illetve 8380 millió eurót tett ki; az egyenleg 1269 milliárd forinttal, illetve 3034 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 0,1%-kal, a behozatalban 1,1%-kal csökkent, a cserearány 1%-kal javult a múlt év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz mérve 2,6%-kal, az amerikai dollárhoz képest 2,7%-kal gyengült.

A külkereskedelmi termékforgalom felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első nyolc hónapban nyers adatok szerint 8%-kal, a behozatalé 8,8%-kal visszaesett. Az árufőcsoport egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 10,1%-kal, a másik lényeges termékcsoporthoz, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 14,2%-kal, a közúti járműveké 5,2%-kal, az energiatechnikai gépeké és berendezéseiké 1%-kal csökkent. A második legjelentősebb árufőcsoport, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 3,7%-kal emelkedett, az importé 0,8%-kal csökkent. Az árufőcsoporton belül meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 19,3%-kal, behozatala 14,2%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoporthoz, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 5,7%-kal, behozatala 1,5%-kal mérséklődött. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 2,9%-kal bővült, importja 4,7%-kal szűkült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 6,4%-kal visszaesett, importja 0,8%-kal nőtt.

Az energiahordozók importvolumene az első nyolc hónapban 0,1%-kal mérséklődött, euróban mérve ugyanakkor az árcsökkenés következtében a kőolaj behozatala 8,5%-kal, a földgázé 34,6%-kal, a villamos energiáé 20,7%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb árufőcsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 15,2%-kal nőtt, a behozataluké 0,2%-kal csökkent. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 14,8%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 9,8%-kal emelkedett, míg az élőállatoké 6,7%-kal, a húsé és a húskészítményeké 3,2%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest.

Az **államháztartás** – önkormányzatok nélküli – **pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya** a harmadik negyedév végén 2624 milliárd forint, **az éves hiánycél 104,3%-a** volt. Az első kilenc hónapban a központi alrendszernek 27 564 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 72,1%-át tette ki, és 30 187 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 74,1%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya szeptember végén 2608 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 96,6%-a volt.

A **gazdálkodó szervezetek** évkezdettől 2620 milliárd forint **adót fizettek**, 0,6%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a kincstárnak 808 milliárd forintos bevétele keletkezett, 0,2%-kal több az egy évvel azelőttinél. A második legnagyobb tételt az útdíjak jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 17,1%-a, 447 milliárd forint e jogcímenen folyt be az államkincstárba; összege 51%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A harmadik legnagyobb tételt az energiaágazat

befizetései jelentették; az érintett vállalkozások 220 milliárd forintot fizettek be az államkincstárba, 38%-kal kevesebbet az egy évvel korábinál. A kisvállalati adó befizetéséből 168 milliárd forint növelte a kincstári számla egyenlegét, 18,4%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában.

Az **állami vagyonnal kapcsolatos bevételek** az első kilenc hónapban 384 milliárd forintot értek el, 49,3%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az uniós programokra 561 milliárd forint érkezett a magyar költségvetésbe, 40,6%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél.

Fogyasztáshoz kapcsolt adókból az első három negyedévben 7305 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 10,4%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adóból a 2023 első kilenc hónapjában realizálnál 7,3%-kal, jövedéki adóból 20,3%-kal több, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából 15,1%-kal, a járműüzemanyagokéből 27,4%-kal nagyobb bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt, döntően a jövedéki termékek adójának kormányzati szándék szerinti emelése, illetőleg az üzemanyagárak és a forgalom növekedése következtében. A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 272 milliárd forintos bevétel 9,3%-kal volt több az egy évvel korábinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 3618 milliárd forint **adót fizetett**, 12,6%-kal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból 13,1%-kal, illetékekből 6,6%-kal, gépjárműadóból 7,6%-kal több állami bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első kilenc hónapban 7937 milliárd forintot tett ki, 11,4%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 11%-kal, az egészségbiztosítási alapé 11,8%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 658 milliárd forint volt, 12,7%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. Ezen belül e jogcímcsoport 48,8%-át kitevő foglalkoztatási alap 321 milliárd forintos bevétele 8,5%-kal volt nagyobb az egy évvel korábinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alapba történt 126 milliárd forintos befizetés – amely e bevételecsoport 19,1%-át jelentette – 5,9%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában realizáltat.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** évkezdettől 9531 milliárd forintot tettek ki, 6,6%-kal többet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 16,4%-kal nőttek, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 7,9%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához képest. **Az uniós programokra** 1152 milliárd forintot fordított a kormány, **42,2%-kal kevesebbet**, mint egy évvel korábban. **A kamatkiadások 2612 milliárd forintot tettek ki, amely 40,6%-kal haladta meg az egy évvel korábit.** Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadásokra 815 milliárd forintot fordított a kormány, 11,7%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. **Az államháztartás ellehetetlenülésének gyorsuló folyamatára utal, hogy a kormány zászlóshajójának tekintett lakástámogatásokra 125 milliárd forintot fizetett ki a kincstár, nem egészen egyharmadát, 67,7%-kal kevesebbet az egy évvel korábinak.** A helyi önkormányzatok támogatására szeptember végéig 934 milliárd forintot utaltak a központi költségvetésből, 6,9%-kal többet, mint egy évvel azelőtt.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 585 milliárd forintot folyósítottak a központi forrásokból, amely folyóáron 3,8%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában e célra kiutalt összeget. A családi támogatásokra fordított összeg 0,6%-kal nőtt, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 0,8%-kal csökkentek, a közgyógyellátásra fordított – már korábban is ugyancsak igen szerény – kiadások összege 1,7%-kal emelkedett. A foglalkoztatási alap kiadásai 281 milliárd forintot tettek ki, 5,8%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 33,3%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 4769 milliárd forintos kiadása 11%-kal haladta meg az egy évvel korábit. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 3371 milliárd forintot használtak fel, 13,7%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 1995 milliárd forintot fordítottak, folyóáron 16,5%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásállománya szeptember végén 108,1 milliárd forintot tett ki, 22,4%-kal, 19,8 milliárd forinttal többet az augusztus végénél. Azaz a költségvetési szervezetek gazdálkodásában tovább folytatódott a romló tendencia. A költségvetési szervek működésével kapcsolatos fizetési hajlandóság változatlanul a vállalkozói szférát sújtotta: szeptember végén feléjük 99,5 milliárd forinttal, a teljes adósságállomány 92,1%-ával tartoztak ezek az intézmények. Ezen belül a közüzemi szolgáltatók követelése 12,2 milliárd forintot tettek ki, míg az egyéb szolgáltatásokat végzőknek 8,2 milliárddal tartoztak a központi költségvetési szervek. Az áruszállítást végzők hiteleztek az államháztartáson kívüli szállítók felé fennálló adósság 73,2%-át, 79,1 milliárd forintot.

Az állami fizetőkészség romlását támasztja alá a tartozások korosítás szerinti összetétele is. A viszonylag újonnan keletkezett – 30 napnál nem régebben fennálló – adósságok 31,7 milliárd forintos összege – a teljes állomány 29,3%-a – valamelyest csökkent. A tartozások 49,8%-át, 53,9 milliárd forintot viszont legalább 60 napja kellett volna kiegyenlítenie a kötelezett intézményeknek.

Az adósság legnagyobb hányadát, 93,4%-át változatlanul az oktatást, egészségügyet, gyermekvédelmet, szociális, rendészeti területet irányító és azok fenntartói jogkörét gyakorló Belügyminisztérium intézményeinél jegyzik összesen 100,9 milliárd forinttal. Az egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézmények döntő hányada – a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozó két intézmény kivételével – a Belügyminisztérium felügyeletével működik. Az egészségügyi főtevékenységet folytató, lejárt fizetési határidejű tartozást maguk előtt görgető intézmények száma szeptember végén 79 volt, ezen intézmények összes adóssága a kilencedik hónap végén 76,1 milliárd forintot tett ki. A kormány júniusban 41 milliárd forintos konszolidációban részesítette a gyógyító-megelőző ellátás intézményeit a működőképesség legalább minimális szintjének további fenntartásának kényszere miatt. A következmény jól mutatja a kormányzati irányítás teljes dilettantizmusát. A jelentősnek látszó rendkívüli támogatás ellenére az egészségügyi szolgáltatók adósságállománya alig csökkent, azaz a kórházak normál finanszírozása havonta többtízmilliárdos hiányt állít elő. Amíg a reális mértékű finanszírozásra nem szánja rá magát a kormány, addig nincs esély az állami egészségügy elfogadható színvonalú működésére. Összességében az egészségügyi ágazat tartozásai tették ki a központi költségvetési szervek teljes adósságállományának közel háromnegyedét, 70,4%-át. Közülük

félmilliárd forintot meghaladó összegű tartozást 48 intézmény görgetett maga előtt. Ezek közül 26 kórház tartozásai meghaladták az egymilliárd forintot, tíz kórházé a 2 milliárdot, négy kórházé a 3 milliárd forintot, két kórházé a 4 milliárdot, egy intézményé pedig az 5 milliárd forintot is. Az egészségügy eladósodott vidéki intézményei közül 11 többszakmás, megyei központi és oktatókórház, a fővárosban pedig a hasonló profillal működő centrumkórházak és az országos intézetek közül 10 tartozásai haladták meg külön-külön is az egymilliárd forintot. A hiánygazdálkodás egyre több gyógyító intézmény menedzsmentjét kényszeríti fekvőbeteg osztályok bezárására, a szakorvoshiány pedig egyes szakmák szolgáltatásának felfüggesztésére. (Megjegyzendő, hogy az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyionkezelő alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemi klinikai központok 25 milliárd forintos adósságát.)

A Belügyminisztérium irányításával működő több intézménycsoport szeptemberi tartozásállománya is rendkívül magas. A rendőrség intézményeinek tartozásai elérték az igen jelentős, 23 milliárd forintot. A törvényesség betartásáért hivatalból felelős intézménycsoporton belül 13 rendőri szerv tartozása meghaladta a 0,5 milliárd forintot, ezen belül 4 szervezeté az 1 milliárd forintot, háromé a 2 milliárdot, kettőé pedig a 4 milliárd forintot is. Azaz a Rendőrség látványosan visszaél a pozíciójával, és korántsem önkéntes hitelezővé teszi a beszállítóit. Hasonló törvényességi problémát vet fel a kormányhivatalok növekvő, szeptember végi jelentés szerint 2,8 milliárd forintos, valamint a Pénzügyminisztérium 3,2 milliárd forintos tartozásállománya.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban az előző évi volumennel összevetve 6%-kal csökkent az *ipari termelés*, amely a következő évben a kibocsátás bővülésével 3%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. 2022-ben 5,9%-kal nőtt, a múlt évben viszont 5,4%-kal visszaesett az ipari termelés, és ez a tendencia ez évben is folytatódik. Augusztusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,5%-kal csökkent a termelés volumene az előző hónaphoz, és – naptárhathatással korrigált adatok alapján – 4,1%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Az első nyolc hónapban az ipar kibocsátása 3,8%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Évkezdetétől a feldolgozóipari termelés 4,6%-kal visszaesett, míg az energetikai iparé 6,7%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A feldolgozóipar több mint egynegyedét adó járműgyártás termelése 7,5%-kal visszaesett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő élelmiszeripar kibocsátása 5,5%-kal emelkedett; az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása jelentősen, 12,6%-kal, a negyedik helyen álló számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 6,4%-kal csökkent. A kisebb súlyú alágak közül a papír- és nyomdaipar kibocsátása 2,3%-kal, a vegyiparé 1,6%-kal bővült, a gumi- és műanyagiparé stagnált, míg az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 2,7%-kal, a gyógyszergyártásé szintén 2,7%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 4,5%-kal, a kohászaté 4,8%-kal, a bőr- és ruházati iparé 8,4%-kal, a gépgyártásé 8,9%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

Az **ipari export** augusztusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 1,1%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 0,6%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első nyolc hónapban az ipari kivitel 4,6%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Az élelmiszeripar kivitele 5,9%-kal, a papír- és nyomdaiparé 4%-kal, a gumi- és műanyagiparé 2,5%-kal, a vegyiparé 2,4%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezésére és javítására 0,5%-kal emelkedett, míg a kohászaté 4,2%-kal, a gyógyszeriparé 4,5%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 5,4%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 7,4%-kal, a járműgyártásé 8,5%-kal, a gépgyártásé 9,3%-kal, a bőr- és textiliparé 12,9%-kal, **a villamos berendezés gyártásé 17%-kal csökkent.** A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 6,5%-kal elmaradt egy évvel korábbtól, az energetikai iparé pedig 22,4%-kal meghaladta azt.

Az **ipar belföldi értékesítése** augusztusban – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 0,2%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 3,5%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első nyolc hónapban a belföldi értékesítés 2,9%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. A bőr- és textilipar belföldi értékesítése 15,4%-kal, az élelmiszeriparé 6,9%-kal, a gyógyszeriparé 6,1%-kal, a járműgyártásé 1,5%-kal emelkedett, míg a papír- és nyomdaiparé 0,3%-kal, a vegyiparé 1,7%-kal, a villamos berendezés gyártásé 4,2%-kal, a gumi- és műanyagiparé 5,1%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezésére és javítására 5,7%-kal, a kohászaté 6,8%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 9,9%-kal, a gépiparé 17,2%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé igen jelentősen, 49,1%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 3%-kal, az energetikai iparé 4,9%-kal maradt el az előző év azonos időszakától.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene augusztusban 10,9%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 10,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. **A teljes rendelésállomány** a nyolcadik hónap végén **számottevően, 25,7%-kal alacsonyabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél.** Az exportrendelések volumene 27,1%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva; ezen belül a villamos berendezés gyártásé 6,4%-kal emelkedett, míg a papírgyártásé 1,4%-kal, a vegyiparé 6,5%-kal, a kohászaté 10,1%-kal, a gépgyártásé 15,9%-kal, a járműgyártásé 21,4%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 50,9%-kal, a gyógyszergyártásé 79,3%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 4,9%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Az első nyolc hónapban – nyers adatok szerint – egyetlen régióban, Dél-Dunántúlon nőtt az ipari kibocsátás, 3,3%-kal, a többi hét régióban 0,3% és 6,7% közötti csökkenés következett be, a legnagyobb mértékű Észak-Magyarországon, illetőleg Közép-Dunántúlon 5,4%-kal, Nyugat-Dunántúlon 4,7%-kal, míg Budapesten csupán 0,3%-kal.

Az építőipari termelés volumene 2020-ban 9,7%-kal mérséklődött 2019-hez viszonyítva, míg 2021-ben a kibocsátás 1,2%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. 2022-ben 2,8%-kal nőtt, a múlt évben 2019-es bázison 2,3%-kal, az előző évhez viszonyítottan 5%-kal csökkent a kibocsátás. Ez év augusztusában az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 2,1%-kal visszaesett az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 6%-kal az egy évvel azelőttihez viszonyítva. Az első nyolc hónapban az

építőipari kibocsátás 1,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi; az épületek építése 1,7%-kal, az egyéb építményeké 12,6%-kal visszaesett, míg a speciális szaképítés teljesítménye 11,3%-kal meghaladta az egy évvel korábbi.

Az építőipari vállalkozások *új szerződéseinek* volumene augusztusban 19,6%-kal volt kisebb, mint egy évvel korábban; ezen belül az épületek építésére irányulóké 27,1%-kal, az egyéb építmények létrehozását célzóké közel 11,1%-kal csökkent. Az ágazat *teljes szerződésállománya* a nyolcadik hónap végén 22,8%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 5,8%-kal csökkent, az egyéb építményeket célzóké 51,4%-kal nőtt.

Mezőgazdaság

A *mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene* az első nyolc hónapban 9,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 7%-kal, ezen belül a kukoricáé közel kétszeresére, 89%-kal nőtt, a búzáé 6,3%-kal visszaesett. Az ipari növények felvásárlása 2,5%-kal, a gyümölcsöké több mint kétszeresére, 133,7%-kal emelkedett, míg a zöldségféléké 2%-kal mérséklődött. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 11,9%-kal meghaladta az egy évvel korábbi; a vágóállatok értékesítése 14,8%-kal, ezen belül a vágósertésé 26,3%-kal, a vágóbaromfié 4,4%-kal nőtt, míg a vágómarháé 3,7%-kal csökkent. Az állati termékek felvásárlása 6,7%-kal emelkedett, ezen belül a tojásé 12,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbi.

Turizmus

A *turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020. március közepétől jelentősen visszaesett*, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti értéket. Az első nyolc hónapban 12 498 ezer *vendég* 31 454 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 10,7%-kal, a *vendégéjszakáké* 5,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A *külföldi vendégek* 15 141 ezer éjszakára vették igénybe ezeket a szálláshelyeket, 9,1%-kal hosszabb időre, mint egy évvel korábban.

A *belföldi vendégek* az első nyolc hónapban 16 314 ezer éjszakát töltöttek turisztikai szálláshelyeken, 2,4%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A turisztikai szálláshelyek bruttó árbevétele 692 milliárd forintot tett ki, 13%-kal többet, mint 2023 azonos időszakában. Ezen belül az árbevétel több mint kétharmadát jelentő szállásdíj-bevételek 480 milliárd forintra, 12,2%-kal nőttek.

Népmozgalom

Az első három negyedévben 58 200 **gyermek született**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – jelentősen, 10,1%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,1‰ volt, 0,9 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. **A teljes termékenységi arányszám 1,39** volt, szemben az egy év előtti 1,53-os mutatóval. Ebben az időszakban 38 200 **házasságot kötöttek**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – 4,8%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 5‰ volt, 0,3 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbtól.

Az első kilenc hónapban 93 600 **halálosetet** anyakönyveztek, 0,2%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A halálozási arányszám 13,1‰ volt, ugyanannyi, mint a múlt év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 4‰ volt, jelentősen, 1 ezrelékponttal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a **természetes fogyás** következtében évkezdettől 35 400 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,9 ezrelékponttal nagyobb ütemű, 4,9‰ volt.

Bűnügyi helyzet

A Belügyminisztérium adatközlése szerint az első három negyedévben 157 600 **bűncselekményt** regisztráltak, – egy szerteágazó bűnügy nyomozásának lezárását követően – 27,2%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Évkezdettől 146 400 elkövetést vett számba a bűnügyi statisztika, 32,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. Budapesten ebben az időszakban 35 100 bűncselekményt regisztráltak, 16,2%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról ezen adatok alapján nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII., valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2024. november 1.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.

Helyzetkép

2024. szeptember – október

Gazdasági növekedés

Továbbra is bizonytalanság jellemzi a világgazdaságot, ugyanakkor az idei gazdasági adatok a vártnál némileg kedvezőbbek. Változatlanul súlyos politikai kockázatok veszélyeztetik a gazdasági növekedést. Több mint két éve tart és súlyosbodik Oroszország Ukrajna ellen kirobbantott háborúja, amelynek további menete minden korábbinál nehezebben prognosztizálható. Az Amerikai Egyesült Államok megválasztott elnökének alig kiszámítható magatartása komoly kihatással lehet a globális gazdaság egészére, az atlanti együttműködés jövőjére, és ezen belül az Európai Unió mozgásterére, az ukrajnai háború sorsára. Emellett geopolitikai feszültségek jelentek meg más térségekben is. Közülük jelenleg a közel-keleti konfliktus a legkritikusabb, amely napjainkra jelentős méretűre duzzadt, és kihatással lehet a globális energiaellátásra valamint az energiaárakra. Mindezek következményeként a globális gazdaság növekedési kilátásai a korábbi évekénél kedvezőtlenebbé váltak; az első háromnegyed év fejleményei mégis a növekedés vártnál nagyobb mértékű dinamikáját mutatják. A múlt évben még emelkedő, különösen a fejlett országokat sújtó infláció az idei első tíz hónapban viszonylag gyorsan mérséklődött, és a korábban makacs maginfláció is csökkenő tendenciát mutat. Ennek hatására a szigorú monetáris politikában ugyan bekövetkezett némi lazítás, de még így is fékezi a gazdaság növekedésének gyorsulását. A monetáris politika óvatosságát az is indokolja, hogy sürgető a pandémia időszakában az egyes nemzetgazdaságokban kialakult magas államháztartási hiány csökkentése is, így nem szorulhat háttérbe a szigorú fiskális politika, melynek törvényszerű következménye a kereslet csökkenése.

Az OECD országok egyesített bruttó hazai terméke 2024 harmadik negyedévében – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 0,5%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az OECD-n belül a legfejlettebb országokat tömörítő G7 csoport (Amerikai Egyesült Államok, Japán, Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország, Kanada) egyesített GDP-je 0,4%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 1,6%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A gazdasági adatok alapján az Amerikai Egyesült Államokat kevésbé érintette a válság: a harmadik negyedévben a bruttó hazai termék 0,7%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 2,7%-kal a megelőző év azonos időszakához mérten.

Japánban az előző negyedével összevetve 0,2%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva ugyancsak 0,2%-kal bővült a gazdaság. Nagy-Britannia bruttó hazai terméke 0,1%-kal emelkedett az előző negyedével, és 1%-kal a múlt év azonos időszakával egybevetve. Kanadában a bruttó hazai termék volumene 0,3%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 1,5%-kal a múlt év azonos időszakához képest. A Koreai Köztársaságban 0,1%-kal emelkedett a bruttó hazai termék volumene az előző negyedévhez, és 1,7%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Izrael gazdaságára erőteljesen hatott a háború: a GDP 0,9%-kal emelkedett az előző negyedévhez, ugyanakkor 1%-kal csökkent a múlt év azonos időszakához képest.

Az előző évekénél gyengébb eredményeket regisztrált a statisztika a kínai gazdaságban: a bruttó hazai termék 0,9%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 4,6%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. India GDP-jének volumene 1,1%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 5,8%-kal a múlt év harmadik negyedévéhez képest. Törökország bruttó hazai terméke 0,2%-kal szűkült az előző negyedévhez, és 1,9%-kal bővült a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Mexikó GDP-je ugyanezen relációkban 1,3%-kal, illetőleg 1,5%-kal nőtt. Indonézia bruttó hazai terméke 1,2%-kal emelkedett az előző negyedévhez, és 5%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Chile gazdasága 0,7%-kal bővült negyedéves, és 2,3%-kal éves egybevetésben.

Az Európai Unió egyesített bruttó hazai terméke a harmadik negyedévben 0,3%-kal nőtt az előző negyedévhez, és 0,9%-kal az előző év azonos időszakához képest. Az eurózónában negyedéves relációban 0,4%-kal, az egy évvel korábbihoz viszonyítva 0,9%-kal emelkedett a GDP. A német gazdaság 0,1%-kal bővült az előző negyedévhez, ugyanakkor 0,3%-kal zsugorodott az egy évvel korábbihoz képest. Az euróövezet másik két nagy gazdasága közül a francia gazdaság a politikai problémák ellenére jobban, míg az olasz szerényebben teljesített: Franciaország bruttó hazai terméke 0,4%-kal haladta meg az előző negyedévit, és 1,2%-kal az egy évvel korábbit. Az olasz GDP stagnált az előző negyedévhez, és 0,4%-kal nőtt a múlt év azonos időszakához képest.

A magyar gazdaságpolitika irányítóinak törekvései egyre komolyabban konfrontálódnak a lehetőségekkel, ezzel párhuzamosan a kormányzati kommunikáció folyamatosan ellentmondásba keveredik a tényekkel. Szárnyaló perspektívák érzékelhetők a kormányzat oldaláról, és nemzetközi elszigetelődés, sőt ellehetetlenülés az európai közösség és a demokratikus berendezkedésű államok irányából. Ennek következményeként a magyar gazdaság 2022 második félévében recesszióba került, és a gazdasági folyamatok a múlt év egészében is zsugorodást eredményeztek. Az idei évre 4%-os növekedést tervezett a kormány, erre a dinamikára alapozott költségvetést fogadott el 2023 nyarán az országgyűlés, melynek akkor sem volt semmilyen realitása. Ennek megfelelően a költségvetési törvény már januárra irreálissá vált. *A harmadik negyedévben ismét technikai recesszióba került a gazdaság.* Jellemző a kormányzati gazdaságpolitika irányítóinak realitásérzékére, hogy *a 2022. évi választást követő 9 negyedévből hatban csökkent a gazdaság teljesítménye* az előző negyedévhez képest. Az idei év egészében 0,5% és 0,8% között bővíthet a GDP, azaz a magyar gazdaság teljesítménye a 2022. évi alatt marad.

A kormány ez évben nem nyújtotta be szokása szerint nyár elején a költségvetési törvényjavaslatot az országgyűlésnek, azt november közepén tette meg azzal a meglepő indokkal, hogy a gazdaságpolitikát az amerikai elnökválasztás általuk remélt eredményének függvényében alakítják („békeköltségvetés”). Az eddig tett kormányzati bejelentetések valójában kommunikációs célokat szolgálnak, és egyértelműen a 2026. évi választások előtti nagy hatásúnak minősített kormányzati pénzköltést alapozzák meg. A kormány 21 pontos gazdaságpolitikai akcióttervet fogadott el, amely **3-6%-os jövő évi gazdasági növekedésre** épül, míg a benyújtott költségvetési törvényjavaslat 3,4%-os növekedéssel számol. Ennek **realitása még az idej 4%-os kormányzati várakozását sem éri el**. Megfelelő gazdaságpolitikával, elfogadhatóan alakuló nemzetközi környezetben a GDP-index a prognózis szerinti alsó határ közelében lehetne, de a kormány által változatlanul erőltetett magasnyomású gazdaság ezt is elérhetlenné teszi. Az elképzelt osztogatást akadályozza a magas államháztartási hiány: **az idej költségvetésben szereplő 2,9%-os GDP-arányos deficit nem tartható, a várható hiány 5% felett lesz**. Hasonlóan alulértékelt a jövő évi hiány tervezett 3,7%-os mértéke. Ennél a tételnél is meg kell említeni azt az elemzői dilemmát, hogy mennyire szabad komolyan venni a kormány évenként készülő költségvetési törvényjavaslatait. A most már csaknem másfél évtizedes tapasztalat az, hogy hiba lenne komolyabban venni ezeket a tervezeteket, mint az azokat készítő kormány. A bevételi és kiadási előirányzatok megalapozottsága alig validálható, az egyes évek költségvetési szerkezete kimondottan nehezíti az összehasonlíthatóságot a korábbi évekével.

Inkább csak az abszurditása miatt érdemes megjegyezni, hogy a 2025. évi költségvetés preambuluma a baloldali kormányok költségvetésére hivatkozik: azzal érvel, hogy nominális értékben mennyivel többet fordít a kormány a közszolgáltatásokra, többek között oktatási kiadásokra, az egészségügyi dolgozók bérére a 2010. évinél. A valóság ugyanakkor egészen más. A közszolgáltatásokra, így **egészségügyre, oktatásra kevesebb jut a bruttó hazai termék arányában, mint 15 évvel ezelőtt**, és például egészségügyi közkiadásokra a GDP 4,1%-át fordítja a kormány, ami az Európai Unióban az egyik legalacsonyabb arány (az uniós átlag 7,7%). A közszolgáltatásokon belül a jövő évi költségvetés szerint várhatóan a legnagyobb vesztes a szociális ellátás és a gyermekvédelem, ahonnan folytatódik a források kivonása, és szinte az egyetlen nyertes az élsport, melyre az ideinél reálértékben is többet szán a kormány.

A kormány ugyan a kommunikációban igyekszik bagatellizálni az európai uniós források elapadását, miközben ez alaposan leszűkíti a kormány mozgásterét a választás előtti évben. Az új gazdaságpolitikaként meghirdetett 21 pontnak csupán kisebb része épít költségvetési forrásokra, jelentős részük a bankok által nyújtandó hitelkedvezményekre támaszkodik. Ez utóbbiak is természetesen valamikor legalább részben államháztartásból finanszírozandó kompenzációt igényelnek. Az intézkedések egy része kimondottan inflációt gerjeszt. **Az ezer eurós minimálbér és az egymillió forintos átlagbér más közgazdasági tényezőktől független meghirdetése elindítja az ár-bér spirált**. Ugyancsak az áremelkedést gerjeszti az országgyűlés által elfogadott adómódosító csomag, amely bizonyos adók kulcsát évente az árindexszel valorizálni rendeli. Ez is oka annak, hogy az ez évre várható 4% körüli fogyasztói árindex jövőre a kormány 3,2%-ra tervezett értékével szemben az ideit is meghaladó lehet. Különösen akkor, ha az MNB vezetésében márciusban bekövetkező váltást követően újra a kormányzati irányítás lesz a domináns és lazább lesz a monetáris politika, esetleg a realitásoktól

elrugaszkodik az alapkamat, amely kiválthatja a forint további leértékelődését. **Komoly kockázata van annak, hogy az uniós források elapadását, az eddig bejelentett kormányzati költségek szándékát és az ezzel is összefüggésben tartóan fennálló magas államháztartási hiányt negatívan értékelik a hitelminősítők.** Az ország szuverén adóbsorolásának esetleges leértékelése kritikus helyzetet teremthet a magyar fizetőeszköz gyengülésében és tovább drágítja az államháztartás külső finanszírozását, valamint növeli a bruttó államadósságot.

A konkrét tények alapján 2020-ban – a KSH kiigazított adatai szerint – éves összehasonlításban 4,5%-kal csökkent a GDP volumene, míg 2021-ben 7,1%-os emelkedés következett be. A 2021. évi gazdasági teljesítmény 2,3%-kal haladta meg a két évvel korábit. 2022. év egészében – az első fél évben a kormány által mesterségesen gerjesztett, politikai céljaik megvalósítását szolgáló számottevő bővülés következtében – még 4,6%-kal nőtt a GDP éves volumene. Azaz a választás előtt rendkívüli módon erőltetett növekedés, ezen belül a fogyasztás érzékelhető felfutásának hatására jelentősen bővült a bruttó hazai termék, amit a második félévben szükségszerűen technikai recesszió követett. 2022-ről általánosságban is megállapítható, hogy **a növekedést a fogyasztás vezérelte.** A múlt évben azonban már 0,7%-kal zsugorodott a gazdaság. Az idei első negyedévben a bruttó hazai termék – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint – 0,4%-kal bővült az előző negyedévhez, és 1,6%-kal a múlt év azonos időszakához képest. A második negyedévben a GDP 0,2%-kal mérséklődött az előző negyedévhez, és – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint, csökkenő ütemben – 1,3%-kal emelkedett a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Megjegyzendő, hogy a múlt év második negyedévében 2,3%-kal szűkült a gazdaság, tehát a GDP volumene valamelyest alatta maradt a 2 évvel azelőttinek. **A harmadik negyedévben a bruttó hazai termék érzékelhetően, 0,7%-kal zsugorodott az előző negyedévhez, és ugyancsak 0,7%-kal az egy évvel korábbihoz képest.** Az első három negyedévben – az alacsony bázishoz képest – 0,7%-kal bővült a GDP.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottság szintje az Európai Unióban a múlt évben elérte a koronavírus járvány előtti mértéket. A rendelkezésre álló információk szerint az időszak átlagát tükröző statisztikai adatok a múlt év első felében érzékelhető csökkenést, azóta pedig stagnálást jeleznek a – szezonális hatásoktól megtisztított – munkanélküliségi rátákban. Az Európai Unió munkanélküliségi aránya októberben 5,9%-ot, ezen belül az eurózónáé 6,3%-ot mutatott. Spanyolországban – a korábbi adatok alapján a pandémiától nagyrészt függetlenül – kétszámjegyű volt a munkanélküliségi arány: 11,2%-ot rögzített a munkaügyi statisztika. További öt tagállamban mértek 7%-ot elérő vagy meghaladó munkanélküliséget: Görögországban 9,8%-os, Finnországban 8,8%-os, Svédországban 8,4%-os, Észtországban 8,1%-os, Franciaországban 7,6%-os volt a munkanélküliségi arány. A 27 tagállam munkanélküliségi ráta alapján felállított rangsorában Magyarország a maga sajátosan számított 4,5%-os mutatójával a kedvező foglalkoztatottsági viszonyokat tükröző 9. helyen állt,

hasonlóan a 2023 decemberében mért 4,2%-os, illetőleg a 2023 júniusi 4%-os munkanélküliségi mutató alapján. A munkanélküliségi ráta a gazdaságilag fejlett európai és Európán kívüli országokban is visszaállt a pandémia előtti szintre, így például az Amerikai Egyesült Államokban októberben 4,1%-os értéket mutatott.

A KSH mintavételes lakossági felmérése szerint az augusztus és október közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 703 ezer fő volt, 14 ezer fővel, 0,3%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottak átlagos száma a trimeszterben 58 ezer főt tett ki, 8,9%-kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. A foglalkoztatási mutató meghatározásakor a munkaerő-felvétel módszertana alapján 107 ezer – 12 hónapnál rövidebb ideje – külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak tekintett a KSH; számuk 0,7%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A lakossági adatfelvétel szerint a – közfoglalkoztatottakat és az egy évnél rövidebb ideje külföldön dolgozókat nem tartalmazó – **hazai elsődleges munkaerőpiacon** az augusztus és október közötti időszakban – a gyed, gyes miatt távol lévő 115 ezer főt ugyanakkor beleszámítva – 4 538 ezer főt foglalkoztattak, 0,2%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban.

A külföldön dolgozók hazai foglalkoztatottnak tekintett százezres körét is figyelembe véve a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 75,3% volt, 0,1 százalékponttal magasabb, mint egy évvel azelőtt. A legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek foglalkoztatási aránya a vizsgált trimeszterben 88,3% volt, 0,1 százalékponttal magasabb az egy évvel korábinál.

Az **aktív munkanélküliek száma** az augusztus és október közötti trimeszter átlagában 226 ezer fő volt, **16 ezer fővel, 7,7%-kal több, mint egy évvel azelőtt.** A harmadik negyedévben az aktív munkanélküliek mellett még 110 ezren válaszolták az adatfelvétel során, hogy szeretnének dolgozni, de nem kerestek aktívan munkát, mert esélytelennek látták az elhelyezkedést. A munkaerő-felvétel módszertana alapján számított **munkanélküliségi ráta** – amely az aktív munkanélküliek figyelembevételével meghatározott mutató – az augusztus és október közötti három hónap átlagában 4,6% volt, 0,3 százalékponttal meghaladta az egy évvel korábit. A 25 éven aluliak között 17%-os volt a munkanélküliség. Ez a mutató hosszú idő óta rendkívül magas, és 3,2 százalékponttal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. Változatlanul **súlyos gond a tartós munkanélküliség:** a harmadik negyedévben az álláskereső több mint egyharmada, 34,1%-a legalább egy éve nem talált elhelyezkedési lehetőséget, arányuk 3 százalékponttal csökkent a múlt év azonos időszakához képest. A munkanélküliség átlagos időtartama 11,9 hónap volt, ugyanannyi, mint egy évvel korábban.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **nyilvántartott álláskeresők száma** október végén 226 200 fő volt, 2100 fővel, 0,9%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és ugyanannyi, mint egy évvel korábban. Az év tizedik hónapjában a foglalkoztatók 28 400 új álláshelyet jelentettek be, 45,8%-kal kevesebbet, mint egy hónappal korábban, és 27,8%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az egy évvel korábbi adatokkal összevetve a piaci munkahelyek rendkívül alacsony száma 19,9%-kal, a támogatott munkahelyeké 69,5%-kal nőtt. Az októberben bejelentett új álláshelyek egyötöde, 21,2%-a közmunka végzésére irányult.

A tizedik hónap végén a nyilvántartott munkanélküliek 11%-a 25 éven aluli fiatal volt, 49,3%-uk első munkahelyét kereste, reménytelenül. A munkanélküliek közel egyharmadának, 29,9%-ának nem volt szakképzettsége. Az álláskeresők 39,9%-a legfeljebb általános iskolai

végzettséggel rendelkezett. A középfokú végzettségűek – az álláskeresők 51,6%-a – körében 49,2% végzett szakiskolát vagy szakmunkásképzőt, 25,9% szakközépiskolát, szakgimnáziumot, 5,3% technikumot, míg 19,6% gimnáziumot. A felsőfokú végzettségűek 8,5%-ot képviseltek a munkanélküliek között. Az álláskeresők közel egyharmada, 32,5%-a az elhelyezkedés szempontjából az egyik legkiszolgáltatottabb korcsoportba tartozó 55 éven felüli volt.

A munkanélküliek csupán alig több mint egyharmada, 36,6%-a volt álláskeresői támogatásra jogosult, melynek egyhavi összege legfeljebb a minimálbérével egyenlő, és mindössze 90 napon keresztül folyósítják. A legalább 120 ezer forintos, legfeljebb a minimálbérrel azonos összegű, mérlegelésen alapuló keresetpótló juttatásban, illetve a nyugdíj előtti, a minimálbér 40%-ával azonos 106 700 forintos álláskeresői segélyben – összefoglalóan szociális támogatásban – az álláskeresők 19,8%-a részesült. **A nyilvántartott munkanélküliek több mint négytizede**, 43,6%-a – az Európai Unióban egyedülálló módon – **teljesen ellátatlanul maradt**. Ennek oka – többek között – a szűkülő szociális gondoskodási szegmenset jól jellemző, összesen 3 hónapig folyósított munkanélküli ellátás, amely minden más tagországban – reálistan figyelembe véve az újra-elhelyezkedésig szükséges átlagos időtartamot – legalább 6-9 hónapig jár az érintetteknek.

Az év tizedik hónapjában is **súlyos területi problémákkal volt terhelt a munkaerőpiac**. Három – gazdaságában kevésbé fejlett – régió közül a munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya az egyikben meghaladta a 4,6%-os országos átlag kétszeresét, míg másik kettőben túllépte illetve megközelítette annak másfélszeresét: Észak-Magyarországon 10,2%, Észak-Alföldön 7,1%, míg Dél-Dunántúlon 6,5% volt a mutató értéke. A munkanélküliségi ráta a régiók két megyéjében magasabb volt az országos átlag kétszeresénél, míg további négyben a másfélszeresénél: Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 11,3%-os, Nógrád megyében 10,9%-os, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 7,8%-os, Somogy megyében 7,7%-os, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 7,1%-os, Heves megyében szintén 7,1%-os arányt rögzítettek. A munkanélküliek gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya további öt megyében ugyancsak magasabb volt az országos átlagnál: Békés megyében 6,6%os, Hajdú-Bihar megyében 6,4%-os, Baranya megyében 6,2%-os, Tolna megyében 5,4%-os, Zala megyében 4,8%-os munkanélküliséget regisztrált a statisztika.

A **közfoglalkoztatottak száma** szeptemberben 62 ezer fő volt, 4,6%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 3,9%-kal, mint egy évvel korábban. A teljes munkaidőben dolgozó közmunkások bruttó átlagkeresete az első háromnegyed évben 132 700 forint volt, 14,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A közmunkások átlagos keresete a jogszabályban előírt minimálbérnek nem egészen a felét, 49,8%-át tette ki.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint az első kilenc hónapban a vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 3 678 ezer fő **állt alkalmazásban**, 0,2%-kal több, mint egy évvel korábban. A közfoglalkoztatottakat figyelmen kívül hagyva az alkalmazottak létszáma 0,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül –

teljes munkaidőben 597 ezer főt alkalmaztak, 1%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** az első háromnegyed évben 633 500 forint volt, 13,7%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A bruttó medián kereset 511 700 forintot tett ki, 15,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A medián kereset 19,2%-kal volt kisebb az átlagkeresetnél. **A versenyszférában** – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 640 500 forint volt az átlagos kereset, 12,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. **A költségvetési intézményekben** – a közfoglalkoztatottak bére nélkül – 654 200 forintot mutatott a keresetek átlaga, 17,3%-kal magasabbat az egy évvel azelőttinél.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak **nettó átlagkeresete** az első kilenc hónapban 421 300 forint volt, jellemzően a bruttóéval azonos mértékben, 13,7%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A fogyasztói árak ebben az időszakban 3,7%-kal emelkedtek, a teljes foglalkoztatotti körre számított reálkereset 9,6%-kal nőtt. A versenyszférában a közfoglalkoztatottak nélkül számított 426 ezer forintos nettó átlagkereset 12,5%-kal volt magasabb az egy évvel azelőttinél. A költségvetési intézményekben ezen időszakban – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – a 435 ezer forintos nettó átlagkereset – a KSH adatközlése szerint a bruttó átlagkereset növekedésének mértékével azonosan – 17,3%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit.

Áralakulás

A pandémia és az orosz-ukrán háború hatására kialakult gazdasági helyzet változása következtében 2020 óta folyamatosan inflációs nyomás nehezedik a fejlett országokra is. A múlt év utolsó harmadában gyors ütemben csökkent ugyan az árindex, de a maginfláció lassan mérséklődő mutatója arra utal, hogy az árváltozás dinamikája csak fokozatosan közelíti a kétezertizes évek alacsony értékeit. Az Európai Unióban a fogyasztói árak októberben 2,3%-kal, míg az eurózónában 2%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az Eurostat módszertana szerint – a magyar KSH által – számított 3,4%-os hazai infláció az Európai Unió tagországai között a hetedik legmagasabb értéket mutatta. A 2022. októberihez viszonyítva 13,3%-kal – az EU-n belül a legmagasabb mértékkel – nőttek a hazai árak. (Ugyanezen időszakban a tagállami átlagos árindex 6%, az eurózónáé 5% volt.) Az Európai Unió tagállamainak fogyasztói számára az októberi élelmiszerárak 2,6%-kal, az eurózónában 2,2%-kal emelkedtek az egy évvel korábbiakhoz viszonyítva, míg a hazai fogyasztók számára összehasonlítható szerkezetben – a rendkívül magas bázishoz képest is – 3,5%-kal nőttek az egy évvel azelőttihez képest. A két év előtti árakkal összehasonlítva azonban az Unión belül az élelmiszerárak szintén hazánkban emelkedtek a legnagyobb mértékben, 11,8%-kal, míg az Unió átlaga 10,4%-kal, az eurózónáé 9,9%-kal nőtt. Az Európai Unión belül **Magyarországon a negyedik legmagasabb a maginfláció értéke**. Éves összehasonlításban az energiahordozók és a feldolgozatlan élelmiszerek nélkül számított fogyasztói árindex az Európai Unió 27 tagállamának átlagában 2,9%, az eurózónáéban 2,7%, hazánkban 4,5% volt. Az Amerikai

Egyesült Államokban októberben 2,6%-os inflációs és 3,3%-os maginflációs értéket tett közzé a statisztikai szolgálat.

A hazai **ipari termelői árak** szeptemberben 0,4%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 0,9%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első háromnegyed évben 0,8%-kal csökkentek a termelői árak. Szeptemberben a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 5,9%-kal, a gyógyszeriparban 5,8%-kal, a vegyiparban 5,1%-kal, a bőr- és textiliparban 3,1%-kal, a járműgyártásban ugyancsak 3,1%-kal, a gépgyártásban 2,8%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 2,7%-kal, a gumi- és műanyagiparban 2,4%-kal, a fémfeldolgozásban 2,3%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban szintén 2,3%-kal emelkedtek, az élelmiszeriparban nem változtak, míg a villamos berendezés gyártásban 4,3%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 18,2%-kal csökkentek az árak az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Összességében a feldolgozóiparban 1%-kal nőttek, az energetikai szakágazatokban 1,7%-kal csökkentek egy év alatt a termelői árak.

Az **ipari export értékesítési árai** szeptemberben 0,6%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 1,7%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest. Az első kilenc hónapban 0,3%-kal nőttek a kiviteli árak. Szeptemberben a gyógyszergyártásban 6%-kal, a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 4,6%-kal, a vegyiparban 3,7%-kal, a gépiparban 3,2%-kal, a járműiparban 3,1%-kal, a bőr- és textiliparban 3%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 2,9%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 2,7%-kal, a gumi- és műanyagiparban 2,5%-kal, a fémfeldolgozásban 1,3%-kal nőttek, míg az élelmiszeriparban 1%-kal, a villamos berendezés gyártásban 4,8%-kal, a kőolaj-feldolgozásban 15,6%-kal csökkentek az exportrelációban érvényesített árak a múlt év azonos időszakával összehasonlítva. A feldolgozóipar kiviteli értékesítési árai összességében 1,5%-kal emelkedtek, míg az energetikai iparéi 1,2%-kal mérséklődtek az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar belföldi értékesítési árai** szeptemberben 0,2%-kal csökkentek az előző havival, és 0,7%-kal az előző év azonos időszakával összevetve. Az első háromnegyed évben 2,9%-kal mérséklődtek az értékesítési árak. Szeptemberben a gépi berendezések üzembe helyezésében és karbantartásában 8,1%-kal, a vegyiparban 7,5%-kal, a villamos berendezés gyártásban 4,3%-kal, a gyógyszergyártásban 4,2%-kal, a fémfeldolgozásban 3,6%-kal, a bőr- és textiliparban szintén 3,6%-kal, a járműgyártásban 3,1%-kal, a gumi- és műanyagiparban 2,3%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásban 1,7%-kal, a fa-, papír- és nyomdaiparban 1,4%-kal, a gépgyártásban 1%-kal, az élelmiszeriparban 0,9%-kal emelkedtek, míg a kőolaj-feldolgozásban 18,9%-kal csökkentek a belföldi értékesítési árak a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A feldolgozóiparban összességében 0,4%-kal, az energetikai iparban 2,2%-kal mérséklődtek a belföldi értékesítési árak.

Az **építőipari termelői árak** a harmadik negyedévben 0,9%-kal emelkedtek az előző negyedévhez, és 5,4%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Az épületek építésénél érvényesített árak 3,8%-kal, az egyéb építményeknél kialakult árak 7%-kal, a speciális szaképítésnél kialakult árak pedig 5,7%-kal haladták meg az egy évvel azelőtti szintet. Az első háromnegyed évben az építőipari árak 6%-kal emelkedtek a múlt év azonos időszakához viszonyítva.

A mezőgazdasági termelői árak szeptemberben 1,9%-kal emelkedtek, évkezdetétől 12,3%-kal csökkentek az egy évvel azelőttihez képest. A kilencedik hónapban a növénytermesztési és kertészeti termékek ára 5,2%-kal, ezen belül a gabonaféléké 4,8%-kal nőtt a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A búza felvásárlási ára az első kilenc hónapban 12,4%-kal, a kukoricáé 30%-kal csökkent. Szeptemberben az ipari növények termelői ára 11,3%-kal, közülük az olajos növényeké 12,5%-kal volt magasabb az egy évvel korábbinál. A gyümölcsök 26,2%-kal kerültek többbe, míg a zöldségfélék 8,5%-kal, a burgonya 19,5%-kal kevesebbe, mint egy évvel korábban. Ugyanezen relációban az élőállatok és állati termékek felvásárlási ára 3,2%-kal, ezen belül a vágóállatoké 8,1%-kal mérséklődött, közülük az első kilenc hónapban a vágósertésé 7,3%-kal, a vágóbaromfié 14,3%-kal csökkent, míg a vágómarháé 4%-kal emelkedett. Szeptemberben az állati termékek felvásárlási ára 9%-kal nőtt, ezen belül évkezdetétől a tojásé 12,9%-kal, a tehéntejé 7,4%-kal csökkent.

A mezőgazdasági termelés első háromnegyed évi ráfordítási árait az egy évvel korábbival összevetve 9%-os mérséklődés mutatkozik. A folyó termelő felhasználás árszintje 11,4%-kal csökkent, míg a beruházásoké 4%-kal emelkedett. A felhasznált energia termelői ára 3,7%-kal, a növényvédő szereké 11,6%-kal, a vetőmagé 4,3%-kal, a takarmányoké 20,9%-kal, a műtrágyáé 29,7%-kal mérséklődött, míg az állatgyógyászati készítményeké 8,1%-kal emelkedett. A mezőgazdasági termelői árak és a ráfordítások árszintjének változását összehasonlító ***agrárrolló az első háromnegyed évben 3,6%-kal nyílt***, azaz a termelői árak nagyobb mértékben csökkentek, mint a ráfordítások.

A fogyasztói árak októberben 0,1%-kal emelkedtek az előző hónaphoz, és 3,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első tíz hónapban 3,6%-kal nőttek a fogyasztói árak. ***2022 azonos időszakához viszonyítva, azaz az utóbbi két évben összességében 24,1%-kal emelkedtek a fogyasztói árak.*** (A magyar inflációs adatok a számbavétel bizonytalansága miatt a szokásosnál sokkal kevésbé megbízhatóak.) A hazai élelmiszerárak 0,7%-kal emelkedtek egy hónap alatt. A friss zöldség 5,3%-kal, a burgonya 3,7%-kal, a liszt 3,5%-kal, a vaj 3,4%-kal, a sajt 3,2%-kal, az étolaj 2,7%-kal, a tej 2,1%-kal, a friss hazai és déligyümölcsök 1,9%-kal, a csokoládé és a kakaó ugyancsak 1,9%-kal, a tojás 1,6%-kal, a sertészsiradék szintén 1,6%-kal, a gyümölcs- és zöldséglevelek 1,5%-kal, a baromfihús 1,2%-kal drágult egyetlen hónap alatt, míg a margarin ára 1,1%-kal, a párizsié és a kolbászféléké 1,2%-kal, a szalonnáé 1,4%-kal, a fűszereké és az ételízesítőké 1,6%-kal, a száraztésztáé 2,3%-kal csökkent. A tartós fogyasztási cikkek ára 0,1%-kal, a ruházati termékeké 3%-kal emelkedett míg a szolgáltatásoké 0,9%-kal csökkent az előző hónaphoz viszonyítva.

Az élelmiszerek fogyasztói ára októberben az általános inflációnál nagyobb mértékben, 4,5%-kal, az első tíz hónapban 2,3%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Ugyanakkor ***az élelmiszerárak 2022 azonos időszakához viszonyítva, azaz az utóbbi két évben összességében drasztikus mértékben, 32,9%-kal emelkedtek.*** Októberben a liszt ára 38,9%-kal, a friss zöldségé 19,3%-kal, a tejé 16,8%-kal, a gyümölcs- és zöldségleveké 12,1%-kal, a friss hazai és déligyümölcsöké 11,1%-kal, az étolajé 9,9%-kal, a csokoládéé és a kakaóé 9,8%-kal, a vajé 7,9%-kal, az eszpresszókáváé 7,7%-kal, az éttermi étkezése 7,6%-kal, a munkahelyi étkezése

6,6%-kal, az iskolai étkezése 6,2%-kal, a sajtóké 5,5%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezése 4,6%-kal emelkedett, míg a burgonyáé 4,5%-kal, a szárzésztaé 7,3%-kal mérséklődött. A dohányárak ára 3,6%-kal, az égetett szeszesitaloké 3,1%-kal, a sörféléké 3,6%-kal, a boroké 5,3%-kal, az újságoké és a folyóiratoké 15,9%-kal, a virágoké és dísznövényeké 9,6%-kal, a gyógyszereké 3,6%-kal, a tanszereké és az írószereké 5,8%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban; a ruházatkodási cikkeké ez idő alatt szintén emelkedett, 3,1%-kal.

A tartós fogyasztási cikkek ára októberben 0,3%-kal mérséklődött az egy évvel azelőttihez képest. Az egyes cikkek közül a kerékpároké 2,4%-kal, az új személygépjárműveké 5,9%-kal nőtt, míg a használt személygépjárműveké 7,5%-kal, a televíziókészülékeké 1,9%-kal csökkent. A háztartási energia csoportba tartozó termékek ára – a KSH adatközlése szerint – 4,8%-kal csökkent; ezen belül a széné 2,3%-kal emelkedett, a távfűtésé változatlan maradt, míg a vezetékes gázé 9,5%-kal, az elektromos energiáé 0,7%-kal, a tűzifáé 6,1%-kal mérséklődött. A járműüzemanyagok ára 5,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szolgáltatások éves összehasonlításban számottevően, 7,2%-kal drágultak. Azok közül a sportrendezvény és a múzeumi belépő ára 8,9%-kal, a járműjavításé 9,7%-kal, a háztartási szolgáltatásoké 9,2%-kal, a lakásjavítás és -karbantartásé 8,8%-kal, az üdülési szolgáltatásé 5,8%-kal, ezen belül a külföldi üdülése 5,3%-kal emelkedett, és a postai szolgáltatás is 15,6%-kal került többbe, mint egy évvel azelőtt. A személyszállítás, a víz- és a csatornaszolgáltatás díja – a rezsicsökkentés analógiájára – ugyan nem változott, de következményként az infrastruktúra és a szolgáltató tevékenység minőségromlását vonta maga után. A színházjegy ára 10%-kal, a lakbér 10,4%-kal, a telefon- és az internetszolgáltatás díja 9%-kal nőtt.

A *nyugdíjas fogyasztói* kosárral számított *árindex* októberben nem változott az előző hónaphoz, és 3,2%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. **2022 októberéhez viszonyítva, tehát az utóbbi két évben 12,6%-kal nőtt a nyugdíjas árindex.** A tizedik hónapban a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával – éves összehasonlításban számított *maginfláció* 4,5% volt, ami azt mutatja, hogy **a következő hónapokban** a bázishatás figyelembevételével **az árindex fokozatos emelkedésére kell számítani.**

A fogyasztói árindex számításának és az ennek alapján közölt adatok megbízhatóságát az utóbbi két évben alkalmazott módszertan erősen kétségessé teszi. 2022 júliusában a kormány jelentősen felemelte a vezetékes gáz és az elektromos áram árát, a fogyasztáshoz kötötten ("rezsicsökkentés csökkentése"). A KSH akkor kiadott egy meglehetősen bonyolult szövegezésű közleményt arról, miként veszi figyelembe az általános árindex számításánál a két energiahordozóra számított mutatót. A választott módszertan szerint a gáz és az áram adott hónapra jutó árát annak megfelelően határozzák meg, hogy a lakosság milyen arányban fogyasztott az olcsóbb és a drágább termékből. **Azaz a lakossági fogyasztásmennyiség kényszerű visszaesését árcsökkenésként veszik figyelembe.** Az árindex-számítás általánosan alkalmazott módszertana szerint annak lényege, hogy a bázisidőszaki vagy a tárgyidőszaki fogyasztás alapján rögzített súlyokat változatlanok tekintjük (ugyanígy a volumenindex számításnál az árakat tekintjük változatlanoknak). Ha mindkét tényezőt, azaz az árakat és a fogyasztott mennyiséget (tehát a volument is) az aktuális időszak adatainak megfelelően vesszük figyelembe akkor az értékindexet kapjuk. A KSH a vezetékes gáz és az elektromos

energia esetében ezt az utóbbi számítást alkalmazza. Ez azt jelenti, hogy amikor a hivatal meghatározza a reprezentánsok – 988 termék és szolgáltatás – árváltozásának megfigyelése alapján a fogyasztói árindexet, akkor ez valójában úgy történik, hogy 986 reprezentáns árindexét és 2 termék értékindexét olvasztják egybe. Ennek hatása van az árindexre: a KSH közlése szerint a vezetékes gáz ára 2023 októberhez képest 9,4%-kal, míg az áramé 1,7%-kal csökkent; mivel a gáz súlya a fogyasztásban 2,1%, az elektromos energiáé 1,4%, ezért *az októberi infláció valós értéke a közölnél* $(9,4 \cdot 0,02129 + 0,7 \cdot 0,01433 = 0,210157)$ **0,2 százalékponttal magasabb.**

Jövedelem és fogyasztás

A *kiskereskedelmi forgalom* a pandémia hatására 2020-ban némileg csökkent, míg a következő évben szerény dinamikával emelkedett a növekedés mértékére vonatkozó statisztikai adatok jelentős bizonytalansága mellett. 2022 első felében a forgalom alakulásában érzékelhető volt az országgyűlési választások előtti igen jelentős – a kormányzat politikai céljait szolgáló döntések alapján bekövetkezett – pénzügyi áramlás hatása, majd az év közepe óta – 2023-ban is mindvégig – folyamatosan csökkent a forgalom. 2024 szeptemberében az eladások volumene – a szezonális és naptárhatást kiszűrő adatok szerint – 1,4%-kal mérséklődött az előző hónaphoz, és – naptárhatástól megtisztított adatok figyelembevételével – 1,7%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. Az első háromnegyed évben 2,7%-kal emelkedett a forgalom volumene.

Évkezdetétől az élelmiszerforgalom 3,8%-kal, ezen belül az élelmiszerláncoké 4,3%-kal, a dohányüzleteket is magukba foglaló szakboltoké 1,4%-kal emelkedett. A vegyes iparcikkek forgalma 1,2%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 0,6%-kal, a könyveké és újságoké 8,8%-kal, a számítástechnikai és egyéb iparcikkeké 1,1%-kal visszaesett, míg a ruházati termékeké 0,6%-kal, a gyógyszereké 4,8%-kal, az illatszereké 9,7%-kal nőtt. Az internetes és csomagküldő kereskedelem volumene – a magas bázishoz képest is – 6,3%-kal, az üzemanyagok eladásának volumene 0,6%-kal emelkedett, míg a hasznáلتcikkek forgalma 3%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól.

A *lakosság betétállománya* szeptember folyamán 20 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 12 916 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 14 milliárddal, a devizabetéteké árfolyamváltozások következtében 24 milliárd forinttal nőtt, míg tranzakciók eredményeként 19 milliárd forinttal mérséklődött. Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adatai szerint a kilencedik hónap végén a lakosság birtokában 11 218 milliárd forint értékű állampapír volt, 11,3%-kal több az év eleji állománynál. Megjegyzendő, hogy az MNB ennél alacsonyabb összegű lakossági állampapír vagyont tart nyilván; a különbség az eltérő módszertanból adódik, az ÁKK az intézményi befektetők birtokában lévő lakossági értékesítés céljára kibocsátott állampapír állomány egy részét is itt veszi számba.

A **lakosság hitelállománya** szeptemberben 88 milliárd forinttal emelkedett, és a hónap végén 10 815 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 88 milliárddal nőtt, a devizahiteleké tranzakciók eredményként 1 milliárd forinttal csökkent. A lakossági devizahitelek hó végi aránya a teljes lakossági hitelvolumennek mindössze 0,3%-át jelentette.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** 2013-ban kezdődött dinamikus bővülése a világvárvány következtében 2020-ban megtorpant, amit a következő két és fél évben ismét emelkedés követett. A múlt év közepén ez a dinamika újra csökkenésbe fordult és ez évben is csak lassan változik. Szeptemberben a kivitel volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,9%-kal nőtt az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,4%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A behozatal volumene szezonálisan és munkanaphatással korrigált adatok figyelembevételével 0,8%-kal emelkedett az előző hónaphoz, és munkanaphatással korrigált adatok alapján 0,4%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. Évkezdettől az export volumene 2%-kal, az importé 4,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól. Ugyanezen időszakban az Európai Unió tagállamaiba irányuló export volumene 4%-kal, az onnan érkező importé 1,4%-kal mérséklődött. Az Unión kívüli államokba irányuló kivitel 4,6%-kal nőtt, az onnan származó behozatal 10,6%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest.

A **külkereskedelmi mérleg** aktívuma az első háromnegyed évben 3653 milliárd forintot, illetve 9329 millió eurót tett ki; az egyenleg 1095 milliárd forinttal, illetve 2563 millió euróval kedvezőbb az egy évvel korábinál. A külkereskedelmi forgalom forintban mért árszínvonala a kivitelben 0,1%-kal nőtt, a behozatalban 0,5%-kal csökkent, a cserearány 0,6%-kal javult a múlt év azonos időszakához képest. A forint az euróhoz mérve 2,5%-kal, az amerikai dollárhoz képest 2,2%-kal gyengült.

A külkereskedelmi termékgazdaság felét képviselő gépek és szállítóeszközök kivitelének volumene az első kilenc hónapban nyers adatok szerint 7,6%-kal, a behozatalé 8,2%-kal visszaesett. Az áruösszetétel egyik meghatározó termékköre, a híradástechnikai készülékek euró értékben számított exportja 10,7%-kal, a másik lényeges termékcsoport, az akkumulátorokat is magába foglaló villamos gépeké és készülékeké 13,6%-kal, a közúti járműveké 6%-kal csökkent, míg az energiafejlesztő gépeké és berendezéseké 0,1%-kal nőtt. A második legjelentősebb áruösszetétel, a feldolgozott termékek exportvolumene nyers adatok szerint 3,4%-kal emelkedett, az importé 0,8%-kal csökkent. Az áruösszetételben meghatározó gyógyszerek kivitele euróban mérve 19%-kal, behozatala 19,3%-kal emelkedett; a másik szintén fajsúlyos termékcsoport, a szakmai, tudományos ellenőrző műszerek kivitele 6,5%-kal, behozatala 1,4%-kal mérséklődött. A járműiparhoz kapcsolódó gumigyártmányok exportja 3,3%-kal bővült, importja 4,1%-kal szűkült, a műanyag alapanyagok euróban számolt kivitele 4,2%-kal visszaesett, importja 1,2%-kal nőtt.

Az energiahordozók importvolumene az első kilenc hónapban 0,8%-kal emelkedett, euróban mérve ugyanakkor az árcsökkenés következtében a kőolaj behozatala 10,6%-kal, a földgázé 30,9%-kal, a villamos energiáé 20,7%-kal mérséklődött. A kivitelben harmadik legnagyobb árucsoport, az élelmiszerek, italok és dohánytermékek exportvolumene 13,2%-kal, a behozataluké 0,7%-kal nőtt. A gabona és a gabonakészítmények euróban számított exportja 10,8%-kal, a tejtermékeké és a tojásé 9,3%-kal emelkedett, míg az élőállatoké 6,1%-kal, a húsé és a húskészítményeké 3,8%-kal visszaesett az egy évvel korábbihoz képest.

Az MNB adatai szerint *az utóbbi négy negyedévben rendkívüli mértékben romlott az államháztartás nettó finanszírozási képessége, és nőtt az államadósság*. Az államháztartás hiánya az utóbbi négy negyedévben 4099 milliárd forint, a GDP 5,1%-a volt. A bruttó államadósság a harmadik negyedév végén 60 611 milliárd forintot tett ki az egy évvel korábbi 51 512 milliárd forinttal szemben, ez idő alatt tehát 9 099 milliárd forinttal emelkedett. *A bruttó államadósság szeptember végén a GDP 76%-át tette ki*, azaz a múlt év azonos időpontjához viszonyítva 1 százalékponttal, az év kezdetéhez képest 2,5 százalékponttal emelkedett.

Az *államháztartás* – önkormányzatok nélküli – *pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya* október végén 3051 milliárd forint, *az éves hiánycél 121,3%-a* volt. Az első tíz hónapban a központi alrendszernek 30 869 milliárd forint bevétele keletkezett, ami a törvényi előirányzat 80,7%-át tette ki, és 33 920 milliárd forint kiadása, az éves előirányzat 83,2%-a teljesült. A központi költségvetés hiánya október végén 3049 milliárd forint, az előirányzott éves deficit 112,9%-a volt.

A *gazdálkodó szervezetek* évkezdetétől 2968 milliárd forint *adót fizettek*, 2,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Befizetéseik legnagyobb tételét a társasági adó képezte. Ezen a jogcímen a kincstárnak 884 milliárd forintos bevétele keletkezett, 0,1%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél. A második legnagyobb tételt az útdíjak jelentették. A gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 16,7%-a, 494 milliárd forint e jogcímen folyt be az államkincstárba; összege 51,4%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A harmadik legnagyobb tételt az energiaágazat befizetése jelentették; az érintett vállalkozások 233 milliárd forintot fizettek be az államkincstárba, 36,8%-kal kevesebbet az egy évvel korábinál. A kisvállalati adó befizetéséből 198 milliárd forint növelte a kincstári számla egyenlegét, 18%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában.

Az *állami vagyonnal kapcsolatos bevételek* az első tíz hónapban 329 milliárd forintot értek el, négyszer annyit, 315,2%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az uniós programokra 1000 milliárd forint érkezett a magyar költségvetésbe, 16,1%-kal kevesebb az egy évvel azelőttinél.

Fogyasztáshoz kapcsolódó adókból az első tíz hónapban 8249 milliárd forintot fizettek be a kötelezettek, 9,9%-kal többet, mint egy évvel korábban. Általános forgalmi adóból a 2023 első tíz hónapjában realizálnál 6,8%-kal, jövedéki adóból 19%-kal több, ezen belül a dohánytermékek jövedéki adójából 11%-kal, a járműüzemanyagokéből 27,9%-kal nagyobb bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt, döntően a jövedéki termékek adójának kormányzati szándék szerinti emelése, illetőleg az üzemanyagárak és a forgalom növekedése következtében.

Ugyanakkor az általános forgalmi adóból származó befizetések csupán 0,9%-kal haladták meg az egy évvel korábbit, a bevételi többlet a kiutalások 6,4%-os csökkenéséből származik. **Ennek oka a gazdasági recesszió, az import nagyobb arányban csökkent, mint az export.** A pénzügyi tranzakciós illetékből származó 318 milliárd forintos bevétel 14,8%-kal volt több az egy évvel korábbinál, ami a kereskedelmi bankok és a kincstár – jórészt ügyfeleikre továbbhárított – az augusztusi illetékemeléssel is növekvő befizetésének következménye.

A **lakosság** évkezdettől összességében 4040 milliárd forint **adót fizetett**, 13,1%-kal többet, mint egy évvel korábban. Személyi jövedelemadóból 13,6%-kal, illetékekből 7,9%-kal, gépjárműadóból 4,2%-kal több állami bevétel keletkezett, mint egy évvel azelőtt. A társadalombiztosítási alapok bevétele az első tíz hónapban 8780 milliárd forintot tett ki, 11,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Azon belül a nyugdíjbiztosítási alapé 11,1%-kal, az egészségbiztosítási alapé 12%-kal emelkedett. Az elkülönített állami pénzalapok évkezdettől realizált bevétele 732 milliárd forint volt, 9,6%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit. Ezen belül e jogcímcsoport 48,4%-át kitevő foglalkoztatási alap 354 milliárd forintos bevétele 7,5%-kal volt nagyobb az egy évvel korábbinál, a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alapba történt 155 milliárd forintos befizetés – amely e bevételcsoport 21,1%-át jelentette – 6,9%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában realizáltat.

A **költségvetési szervek** és fejezeti kezelésű előirányzatok **kiadásai** évkezdettől 10 802 milliárd forintot tettek ki, 9,7%-kal többet az egy évvel azelőttinél. Ezen belül a költségvetési szervek kiadásai 17,7%-kal nőttek, a szakmai fejezeti kezelésű előirányzatokéi 2,3%-kal csökkentek a múlt év azonos időszakához képest. **Az uniós programokra** 1230 milliárd forintot fordított a kormány, **39,6%-kal kevesebbet**, mint egy évvel korábban. **A kamatkiadások 3199 milliárd forintot tettek ki, amely 39,1%-kal haladta meg az egy évvel korábbit.** Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadásokra 841 milliárd forintot fordított a kormány, 33,4%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. **Az államháztartás ellehetetlenülésének gyorsuló folyamatára utal, hogy a kormány zászlóshajójának tekintett lakástámogatásokra 140 milliárd forintot fizetett ki a kincstár, alig egyharmadát, 65,7%-kal kevesebbet az egy évvel korábbinak.** A helyi önkormányzatok támogatására október végéig 1039 milliárd forintot utaltak a központi költségvetésből, 7,8%-kal többet, mint egy évvel azelőtt.

Szociális és családtámogatásokra évkezdettől 648 milliárd forintot folyósítottak a központi forrásokból, amely folyóáron 3,9%-kal haladta meg a múlt év azonos időszakában e célra kiutalt összeget. A családi támogatásokra fordított összeg 0,5%-kal nőtt, ezen belül a családi pótlékra folyósított kiadások 0,8%-kal csökkentek, a közgyógyellátás – már korábban is ugyancsak igen szerény – kiadásainak összege 1,6%-kal emelkedett. A foglalkoztatási alap kifizetései 318 milliárd forintot tettek ki, 7,2%-kal többet, mint egy évvel azelőtt. Az alap kiadásainak 32,4%-a a közmunkaprogram finanszírozását szolgálta. A nyugdíjbiztosítási alap 5251 milliárd forintos kiadása 11%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az egészségbiztosítási alap kifizetéseire 3728 milliárd forintot használtak fel, 13,4%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az alapon belül a legnagyobb összegű a gyógyító megelőző ellátások kiadása volt, erre 2197 milliárd forintot fordítottak, folyóáron 16,1%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A központi költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásállománya október végén 96,9 milliárd forintot tett ki, 10,4%-kal, 11,2 milliárd forinttal kisebbet a szeptember végénél. A költségvetési szervek működésével kapcsolatos fizetési hajlandóság változatlanul a vállalkozói szférát sújtotta: október végén feléjük 88,6 milliárd forinttal, a teljes adósságállomány 91,4%-ával tartoztak ezek az intézmények. Ezen belül a közüzemi szolgáltatók követelése 1,3 milliárd forintot tettek ki, míg az egyéb szolgáltatásokat végzőknek 3,4 milliárddal tartoztak a központi költségvetési szervek. Az áruszállítást végzők hiteleztek az államháztartáson kívüli szállítók felé fennálló adósság 86,6%-át, 83,9 milliárd forintot.

Az állami fizetőkészség romlását támasztja alá a tartozások korosítás szerinti összetétele is. A viszonylag újonnan keletkezett – 30 napnál nem régebben fennálló – adósságok 25,3 milliárd forintos összege – a teljes állomány 26,1%-a – valamelyest csökkent. A tartozások 54,1%-át, 52,4 milliárd forintot viszont legalább 60 napja kellett volna kiegyenlítenie a kötelezett intézményeknek.

Az adósság legnagyobb hányadát, 94,9%-át változatlanul az oktatást, egészségügyet, gyermekvédelmet, szociális, rendészeti területet irányító és azok fenntartói jogkörét gyakorló Belügyminisztérium intézményeinél jegyzik összesen 91,9 milliárd forinttal. Az egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézmények döntő hányada – a Honvédelmi Minisztériumhoz tartozó két intézmény kivételével – a Belügyminisztérium felügyeletével működik. Az egészségügyi főtevékenységet folytató, lejárt fizetési határidejű tartozást maguk előtt görgető intézmények száma október végén 81 volt, ezen intézmények összes adóssága a tizedik hónap végén 90,1 milliárd forintot tett ki. A kormány júniusban 41 milliárd forintos konszolidációban részesítette a gyógyító-megelőző ellátás intézményeit a működőképesség legalább minimális szintjének további fenntartásának kényszere miatt. A következmény jól mutatja a kormányzati irányítás teljes dilettantizmusát. A jelentősnek látszó rendkívüli támogatás ellenére az egészségügyi szolgáltatók adósságállománya alig csökkent, azaz a kórházak normál finanszírozása havonta többtízmilliárdos hiányt állít elő. Amíg a reális mértékű finanszírozásra nem szánja rá magát a kormány, addig nincs esély az állami egészségügy elfogadható színvonalú működésére. Összességében az egészségügyi ágazat tartozásai tették ki a központi költségvetési szervek teljes adósságállományának 93%-át. Közülük félmilliárd forintot meghaladó összegű tartozást 51 intézmény görgetett maga előtt. Ezek közül 33 kórház tartozásai meghaladták az egymilliárd forintot, tizenöt kórházé a 2 milliárdot, hat kórházé a 3 milliárd forintot, három kórházé a 4 milliárdot, két intézményé az 5 milliárd forintot, az egyiké pedig a 6 milliárdot is. Az egészségügy eladósodott vidéki intézményei közül 14 többszakmás, megyei központi és oktatókórház, a fővárosban pedig a hasonló profillal működő centrumkórházak és az országos intézetek közül 11 tartozásai haladták meg külön-külön is az egymilliárd forintot. A hiánygazdálkodás egyre több gyógyító intézmény menedzsmentjét kényszeríti fekvőbeteg osztályok bezárására, a szakorvoshiány pedig egyes szakmák szolgáltatásának felfüggesztésére. (Megjegyzendő, hogy az egészségügyi szolgáltatók tartozása nem tartalmazza a vagyionkezelő alapítványok kuratóriuma által irányított egyetemi klinikai központok 25 milliárd forintos adósságát.)

A Belügyminisztérium irányításával működő többi intézménycsoport tartozásállományát szanálta a kormány. Ugyanakkor törvényességi problémát vet fel a kormányhivatalok növekvő, október végi jelentés szerint 2,9 milliárd forintos tartozásállománya.

Beruházás, lakásépítés

A beruházási tevékenység 2017-től három éven keresztül főképpen az Európai Uniótól kapott igen jelentős támogatások következtében dinamikusan bővült. Gyakorlatilag e források nélkül – kormányzati presztízisberuházások, stadionok és más sportlétesítmények kivételével – alig valósultak meg közösségi beruházások. A fejlesztések többségét létrehozó, legalább 50 főt foglalkoztató vállalkozások felhalmozási teljesítménye ebben az időszakban – a nemzetközi konjunktúrának is köszönhetően – erőteljesen nőtt. Ez a tendencia 2019 második felében többek között az uniós források csökkenő igénybevétele következtében megtört, és fokozatos lassulást követően 2022 közepétől – uniós források hiányában – ***számottevő zuhanás következett be a nemzetgazdaság beruházási tevékenységében.*** 2022 negyedik negyedévében 5,8%-kal csökkent a beruházások volumene, amit 2023-ban 8,5%-os visszaesés követett. ***2022 október óta minden egyes negyedévben jelentősen visszaesett a nemzetgazdaság beruházási teljesítménye.***

Ez évben folytatódott a beruházások rendkívül erőteljes volumencsökkenése. Az első negyedévben – szezonálisan kiigazított adatok alapján – a beruházások volumene 3,6%-kal csökkent az előző negyedévhez, és jelentősen, 9,6%-kal a múlt év azonos időszakához képest. A második negyedévben további zuhanás következett be: a fejlesztések volumene – szezonálisan kiigazított adatok alapján – 7%-kal visszaesett az előző negyedévhez, és igen jelentősen, 16,8%-kal a múlt év azonos időszakához viszonyítva. A harmadik negyedévben a beruházások volumene 2,5%-kal visszaesett az előző negyedévhez, és 15,4%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első háromnegyed évben a fejlesztések volumene 14,2%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. Az építési beruházások volumene 9,2%-kal, a gépberuházásoké 20,2%-kal csökkent az egy évvel azelőttihez viszonyítva.

A beruházási teljesítmény egynegyedét képviselő feldolgozóipari fejlesztések az első háromnegyed évben 23,4%-kal mérséklődtek a múlt év azonos időszakához képest. A mezőgazdasági beruházások 6,7%-kal, az építőipari beruházások 24,9%-kal, a szállítás, raktározás fejlesztései 27,6%-kal, a kereskedelem és gépjárműjavítás beruházásai 7,5%-kal mérséklődtek, míg a turizmuséi 19%-kal, a pénzügyi, biztosítási tevékenységben a fejlesztések – az alacsony bázishoz képest – 34,7%-kal bővültek. A vízellátásban és hulladékgazdálkodásban 26,6%-kal, az erőltetett ütemű stadion- és sportcsarnok építések – feltehetően átmeneti – mérséklődése következtében a művészet, szórakoztatás, szabadidő eltöltés területén megvalósult beruházások 22,7%-kal csökkentek.

Az első háromnegyed évben a közigazgatásban és a védelmi ágazatban 12,7%-kal emelkedett, míg az egészségügyben és a szociális ellátásban – az egy évvel korábbi 31,5%-os csökkenést folytatva – 33%-kal, az oktatásban pedig 11,9%-kal visszaesett a beruházási volumen.

A lakásépítési tevékenység hosszú ideig mélyponton volt, majd 2017-ben érzékelhető mértékű növekedés kezdődött, ami 2021-ben megtorpant. Akkor 19 900 **új lakás épült**, 29,5%-kal kevesebb, míg 2022-ben 3,2%-kal több, mint egy évvel korábban. **A múlt évben ismét visszaesés következett be:** 18 600 új lakás épült, – az alacsony bázishoz képest is – 9,2%-kal kevesebb, mint az előző évben. Az idei első háromnegyed évben is folytatódott ez a kedvezőtlen tendencia: 8 700 új lakásra adtak ki használatba vételi engedélyt, ami jelentősen, 19,4%-kal kevesebb még az egy évvel korábbinál is. Ezen belül Budapesten 14,6%-kal, a megyei jogú városokban 14,7%-kal, a többi városban 29,6%-kal, a községekben 16,4%-kal kevesebb új lakást vettek használatba, mint egy évvel azelőtt.

Az első háromnegyed évben 14 600 **építési engedélyt** adtak ki, illetve bejelentést fogadtak az illetékes hatóságok, 2,3%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A kiadott építési engedélyek alapján a fővárosban számottevően, 33,5%-kal kevesebb, míg a megyei jogú városokban 7,1%-kal, a többi városban 14,5%-kal, a községekben 19,6%-kal több lakás építése kezdődhetett meg, mint az előző év azonos időszakában. Az új lakások 52%-a családi házban, 41,6%-a többszintes, többlakásos épületben épült fel. A családi házakban újonnan épített lakások aránya 2,9 százalékponttal nőtt, míg a többlakásos épületekben létesítetteké 1 százalékponttal csökkent az egy évvel korábbihoz képest. A használatba vett lakások átlagos alapterülete 98,8 m² volt, 1 m²-rel nagyobb, mint a múlt év azonos időszakában.

Ipar, építőipar

A pandémia hatására 2020-ban az előző évi volumennel összevetve 6%-kal csökkent az **ipari termelés**, amely a következő évben a kibocsátás bővülésével 3%-kal haladta meg a 2019. évi szintet. 2022-ben 6,1%-kal nőtt, a múlt évben viszont 5,5%-kal visszaesett az ipari termelés, és ez a tendencia ez évben is folytatódik. Szeptemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,7%-kal csökkent a termelés volumene az előző hónapoz, és – naptárhatással korrigált adatok alapján – 5,4%-kal a múlt év azonos időszakához képest. Az első háromnegyed évben az ipar kibocsátása 4,3%-kal maradt el az egy évvel korábbitól. Évkezdetől a feldolgozóipari termelés 5,1%-kal visszaesett, míg az energetikai iparé 5,8%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A feldolgozóipar több mint egynegyedét adó járműgyártás termelése 7,9%-kal visszaesett, míg a második legnagyobb súlyú alágat jelentő élelmiszeripar kibocsátása 4,9%-kal emelkedett; az ipari termelés volumenében harmadik helyen álló alág, – az akkumulátorgyártást is magába foglaló – villamos berendezés gyártás kibocsátása jelentősen, 12,3%-kal, a negyedik helyen álló számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 7,4%-kal csökkent. A kisebb súlyú alágak közül a papír- és nyomdaipar kibocsátása 1,9%-kal, a vegyiparé 0,7%-kal bővült, míg a gumi- és műanyagiparé 0,1%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 2,7%-kal, a kohászaté 5%-kal, a gyógyszergyártásé 5,2%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 7%-kal, a bőr- és ruházati iparé 7,5%-kal, a gépgyártásé 9,9%-kal elmaradt az egy évvel korábbitól.

Az **ipari export** szeptemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 0,3%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 2,6%-kal az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az első kilenc hónapban az ipari kivitel 4,8%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. Az élelmiszeripar kivitele 5,8%-kal, a papír- és nyomdaiparé 3,8%-kal, a gumi- és műanyagiparé 2,4%-kal, a vegyiparé 1,5%-kal emelkedett, míg az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 0,2%-kal, a kohászaté 4,1%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 6,3%-kal, a gyógyszeriparé 6,4%-kal, a gépgyártásé 8,7%-kal, a járműgyártásé 8,9%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 11,4%-kal, a bőr- és textiliparé 12,5%-kal, **a villamos berendezés gyártásé 15,8%-kal csökkent.** A feldolgozóipar kivitele – nyers adatok szerint – 6,6%-kal elmaradt egy évvel korábbtól, az energetikai iparé pedig 21,7%-kal meghaladta azt.

Az **ipar belföldi értékesítése** szeptemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok figyelembevételével – 0,2%-kal csökkent az előző hónaphoz, és – munkanaphatással korrigált adatok alapján – 3,3%-kal az egy évvel korábbihoz képest. Az első háromnegyed évben a belföldi értékesítés 2,9%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. A bőr- és textilipar belföldi értékesítése 15,8%-kal, a gyógyszeriparé 8,4%-kal, az élelmiszeriparé 6,5%-kal, a járműgyártásé 0,1%-kal emelkedett, míg a papír- és nyomdaiparé 0,3%-kal, a vegyiparé 2,6%-kal, az ipari berendezések üzembe helyezéséé és javításáé 5%-kal, a villamos berendezés gyártásé 5,4%-kal, a gumi- és műanyagiparé 5,6%-kal, a kohászaté 7,7%-kal, a kőolaj-feldolgozásé 10,6%-kal, a gépiparé 16,2%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé igen jelentősen, 49,5%-kal visszaesett. A feldolgozóipar belföldi értékesítése – nyers adatok alapján – 3,5%-kal, az energetikai iparé 4,4%-kal maradt el az előző év azonos időszakáétól.

A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok **új rendeléseinek** volumene szeptemberben 3,1%-kal, ezen belül az új exportrendeléseké 1,9%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A **teljes rendelésállomány** a harmadik negyedév végén **számottevően, 22,9%-kal alacsonyabb értéket mutatott az egy évvel azelőttinél.** Az exportrendelések volumene 24,1%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz viszonyítva; ezen belül a villamos berendezés gyártásé 46,8%-kal, a vegyiparé 19,8%-kal, a papírgyártásé 6,1%-kal emelkedett, míg a kohászaté 7,6%-kal, a gépgyártásé 14,9%-kal, a járműgyártásé 19,3%-kal, a számítógép-, elektronikai- és optikai-termék gyártásé 56%-kal, a gyógyszergyártásé 73,6%-kal visszaesett. A belföldi rendelések volumene 5%-kal maradt el az egy évvel azelőttitől. Az első kilenc hónapban – nyers adatok szerint – egyetlen régióban, Dél-Dunántúlon nőtt az ipari kibocsátás, 2,4%-kal, a többi hét régióban 1,8% és 6,8% közötti csökkenés következett be, a legnagyobb mértékű Észak-Magyarországon, illetőleg Közép-Dunántúlon 5,6%-kal, Nyugat-Dunántúlon 4,6%-kal, míg Budapesten csupán 1,8%-kal.

Az építőipari termelés volumene 2020-ban 9,1%-kal mérséklődött 2019-hez viszonyítva, míg 2021-ben a kibocsátás 1%-kal haladta meg a két évvel korábbi szintet. 2022-ben 0,7%-kal nőtt, a múlt évben 2019-es bázison 5,1%-kal, az előző évhez viszonyítottan 6,5%-kal csökkent a kibocsátás. Ez év szeptemberében az építőipari termelés volumene – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok alapján – 2,7%-kal visszaesett az előző hónaphoz, és – nyers adatok szerint – 8,2%-kal az egy évvel azelőttihez viszonyítva. Az első háromnegyed

évben az építőipari kibocsátás 0,9%-kal haladta meg az egy évvel korábbi; az épületek építése 2,7%-kal, az egyéb építményeké 15,4%-kal visszaesett, míg a speciális szaképítés teljesítménye 12%-kal meghaladta az egy évvel korábbi.

Az építőipari vállalkozások **új szerződéseinek** volumene szeptemberben 2,7%-kal volt nagyobb, mint egy évvel korábban; ezen belül az épületek építésére irányulóké 17,8%-kal csökkent, az egyéb építmények létrehozását célzóké 24,9%-kal emelkedett. Az ágazat **teljes szerződésállománya** a kilencedik hónap végén 36%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál; ezen belül az épületek építésére irányulóké 1,5%-kal, az egyéb építményeket célzóké 71%-kal.

Mezőgazdaság

A **mezőgazdasági termékek felvásárlásának volumene** az első háromnegyed évben 8,1%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A növényi és kertészeti termékek értékesítése 5,9%-kal, ezen belül a kukoricáé közel kétszeresére, 88,4%-kal nőtt, a búzáé 11,6%-kal visszaesett. Az ipari növények felvásárlása 5,9%-kal, a gyümölcsöké 40,8%-kal, a zöldségféléké 2,3%-kal emelkedett. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása 11,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbi; a vágóállatok értékesítése 14%-kal, ezen belül a vágósertésé 25,3%-kal, a vágóbaromfié 4,4%-kal nőtt, míg a vágómarháé 3,5%-kal csökkent. Az állati termékek felvásárlása 6,9%-kal emelkedett, ezen belül a tojásé 13%-kal haladta meg az egy évvel korábbi.

Turizmus

A **turistaforgalom a koronavírus-járvány hatására 2020. március közepétől jelentősen visszaesett**, és csak nagyon lassan közelíti a pandémia előtti értéket. Az első három negyedévben 14 002 ezer **vendég** 35 026 ezer éjszakát töltött el magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma – a rendkívül alacsony bázishoz képest – 9,7%-kal, a **vendégéjszakáké** 5%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. A **külföldi vendégek** 17 099 ezer éjszakára vették igénybe ezeket a szálláshelyeket, 8,7%-kal hosszabb időre, mint egy évvel korábban.

A **belföldi vendégek** az első kilenc hónapban 17 926 ezer éjszakát töltöttek turisztikai szálláshelyeken, 1,7%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. A turisztikai szálláshelyek bruttó árbevétele 790 milliárd forintot tett ki, 13,9%-kal többet, mint 2023 azonos időszakában. Ezen belül az árbevétel több mint kétharmadát jelentő szállásdíj-bevételek 545 milliárd forintra, 13,1%-kal nőttek.

Népmozgalom

Az év első tíz hónapjában 64 900 **gyermek született**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – jelentősen, 9,6%-kal kevesebb, mint a múlt év azonos időszakában. A születési arányszám 8,1‰ volt, 0,9 ezrelékponttal alacsonyabb az egy évvel korábbinál. **A teljes termékenységi arányszám 1,39** volt, szemben az egy év előtti 1,52-os mutatóval. Ebben az időszakban 41 800 **házasságot kötöttek**, – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – 5,7%-kal kevesebbet, mint egy évvel azelőtt. A házasságkötési arányszám 5,2‰ volt, 0,4 ezrelékponttal maradt el az egy évvel korábbtól.

Az első tíz hónapban 104 700 **halálesetet** anyakönyveztek, ugyanannyit, mint egy évvel azelőtt. A halálozási arányszám 13,1‰ volt, akárcsak a múlt év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 3,9‰ volt, jelentősen, 0,9 ezrelékponttal nőtt az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A népességszám a **természetes fogyás** következtében évkezdettől 39 900 fővel csökkent, ami az egy évvel korábbinál 0,9 ezrelékponttal nagyobb ütemű, 5‰ volt.

Bűnügyi helyzet

2020-ban a **közlekedésbiztonsági helyzet** – a pandémia miatti lényegesen kisebb közúti forgalom mellett – valamelyest javult, majd a következő két évben ismét jelentősen több baleset történt, amit a múlt évben újra némi javulás követett. Az idei első háromnegyed évben 11 200 személyi sérüléssel járó közlekedési baleset történt, 4,3%-kal több, mint egy évvel korábban. Közúti közlekedési balesetben 368 személy hunyt el, 3500 személy súlyosan, 11 100 személy könnyen sérült. A halálos kimenetelű balesetek száma 6,9%-kal emelkedett, a súlyos sérüléssel járóké 0,4%-kal csökkent, a könnyű sérüléseké 6,2%-kal nőtt. A balesetek 6,4%-ában játszott szerepet az ittasság.

A Belügyminisztérium adatközlése szerint az első tíz hónapban 188 200 **bűncselekményt** regisztráltak, – egy szerteágazó bűnügy nyomozásának lezárását követően – 36,6%-kal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Évkezdettől 180 300 elkövetést vett számba a bűnügyi statisztika, 48,6%-kal többet, mint egy évvel korábban. Budapesten ebben az időszakban 45 100 bűncselekményt regisztráltak, 34,8%-kal többet, mint egy évvel korábban. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a közbiztonság helyzetéről, illetőleg a rendőri szervek munkájának hatékonyságáról ezen adatok alapján nem lehet megalapozott következtetéseket levonni, tekintettel arra, hogy más érdemi, főleg összehasonlítást lehetővé tevő adatot, ami alkalmas lenne a közbiztonság, a bűnügyi helyzet objektív megítélésére, a hivatalos szervek – az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII.,

valamint a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény előírásait megszegve – gyakorlatilag nem tesznek közzé.

Budapest, 2024. december 2.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, PM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat, IMF, OECD.